

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та консалтингу

Затверджено

Вченою радою Факультету

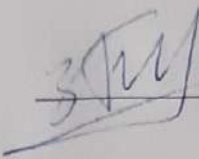
протокол від 18.01.2023 № 5

Голова Вченої ради Факультету

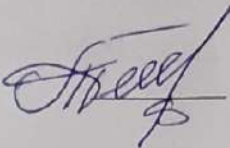
В.М. Краєвський

Методичні рекомендації
до проведення практичних занять
з навчальної дисципліни
«Бухгалтерський облік»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної форми навчання
галузь знань 07 «Управління і адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Методичні рекомендації складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік», затвердженої Науково-методичною радою Університету 19.10. 2022 р., протокол № 9.

Укладач: Б. М. Занько, доцент, к. е. н.

Рецензенти: Н. В. Гуріна, доцент, к. е. н., доцент кафедри обліку та консалтингу

 М. Д. Бедринець, доцент, к. е. н., доцент кафедри публічних фінансів

Розглянуто і схвалено кафедрою обліку та консалтингу, протокол від 15.01. 2023 р. № 10

Завідувач кафедри О. П. Колісник, доцент, к. е. н.

ЗМІСТ

Стор.

Передмова	4
1. Ціль та мета	5
2. Матеріали для опрацювання:	6
- пояснення за темами навчальної дисципліни	
- методика виконання практичних завдань з прикладами розв'язку	
- завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)	
- тематика завдань для поглибленого вивчення курсу	
3. Рекомендована література	96

ПЕРЕДМОВА

Курс «Бухгалтерський облік» є складовою частиною циклу спеціальних дисциплін, які формують майбутнього висококваліфікованого фахівця.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» складені для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Практичні заняття – форма навчального заняття, на якому науково-педагогічний працівник організує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання відповідно поставлених завдань. У структурі практичного заняття суттєве значення має самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Перелік тем практичних занять визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

При вивченні навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» студенти повинні ознайомитися з питаннями, які стосуються основних положень нормативно-правових актів, що регулюють національну систему бухгалтерського обліку; оволодіння теоретичними знаннями, які стосуються ведення бухгалтерського обліку; здобуття практичних навичок ведення бухгалтерського обліку; засвоєння знань щодо використання облікової інформації в управлінні.

Отримані знання допоможуть здобувачам вищої освіти в майбутньому, коли вони працюватимуть фінансистами, економістами або керівниками юридичних осіб, приймати виважені рішення, які стосуються питань бухгалтерського обліку.

Опрацьовувати матеріали курсу слід у такій послідовності:

- вивчити теоретичний матеріал;
- ознайомитись із завданнями;
- з метою закріплення набутих знань та навичок виконати практичні завдання до тем навчальної дисципліни.

Правильно організовані практичні заняття з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» мають важливе виховне та практичне значення (реалізують дидактичний принцип зв'язку теорії з практикою) і орієнтовані на вирішення наступних завдань:

- поглиблення, закріплення і конкретизацію знань, отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи;
- формування практичних умінь і навичок, необхідних в майбутній професійній діяльності.

1. ЦІЛЬ ТА МЕТА

Навчальна дисципліна «Бухгалтерський облік» входить до переліку професійно орієнтованих дисциплін за фаховим спрямуванням і охоплює комплекс питань, що розкривають порядок ведення бухгалтерського обліку, його теоретичні та практичні аспекти.

Метою дисципліни «Бухгалтерський облік» є формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальних знань щодо бухгалтерського обліку, його теоретичних аспектів та практичних навичок.

Метою практичних занять з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» є детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формування умінь і навичок їх практичного застосування шляхом виконання відповідно поставлених завдань.

Цілі (завдання) курсу – засвоєння здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти основних положень нормативно-правових актів, що регулюють національну систему бухгалтерського обліку; оволодіння теоретичними знаннями, які стосуються ведення бухгалтерського обліку; здобуття практичних навичок ведення бухгалтерського обліку; засвоєння знань щодо використання облікової інформації в управлінні.

При підготовці до проведення практичного заняття з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» здійснюється:

- добір питань, контролюючих знання і розуміння теоретичного матеріалу, який було викладено на лекціях і вивчений ними самостійно;

- підбір матеріалу для прикладів і вправ, які дають можливість здобувачам вищої освіти оволодіти темою і дисципліною в цілому.

При виконанні практичних завдань з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» здобувачі вищої освіти оволодіють знаннями щодо основних положень нормативно-правових актів, що регулюють національну систему бухгалтерського обліку, засвоять теоретичні аспекти, які стосуються ведення бухгалтерського обліку, здобудуть практичні навички ведення бухгалтерського обліку та засвоять знання щодо використання облікової інформації в управлінні.

2. ПОЯСНЕННЯ ЗА ТЕМАМИ ТА МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ З ПРИКЛАДАМИ РОЗВ'ЯЗКУ

Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність і характеристика

Topic 1. Accounting, its essence and characteristics

Пояснення за темою:

Explanation by topic:

Господарський облік, як свідчить сама назва, це облік господарства, облік господарської діяльності підприємства, суспільства, що містить у собі виробництво, реалізацію та розподіл матеріальних благ, необхідних для задоволення потреб у харчах, одязі, житлі тощо.

Economic accounting, as the name suggests, is the accounting of the economy, accounting of economic activity of the enterprise, society, which includes the production, sale and distribution of material goods needed to meet the needs of food, clothing, housing and more.

Господарська діяльність складається з господарських процесів, які поділяються на господарські операції.

Economic activity consists of economic processes, which are divided into business operations.

Так, на виробничому підприємстві (заводі, фабриці) характерні операції з закупівлі сировини та інших матеріалів складають у своїй сукупності процес заготівлі; операції з виготовлення із сировини та інших матеріалів виробів утворюють процес виробництва; операції з продажу виготовлених виробів належать до складу процесу реалізації.

Thus, at a manufacturing enterprise (plant, factory) typical operations for the purchase of raw materials and other materials together constitute the procurement process; operations for the manufacture of raw materials and other materials of products form the production process; operations for the sale of manufactured products are part of the sales process.

Для відображення різнобічної діяльності підприємств та організацій з метою одержання інформації, необхідної для управління та контролю, використовують три види господарського обліку: оперативний, статистичний та бухгалтерський. Кожен з них має свої завдання, об'єкти обліку, способи одержання та опрацювання інформації та виконує свою роль у здійсненні функцій, покладених на господарський облік у суспільстві.

To reflect the diverse activities of enterprises and organizations in order to obtain the information necessary for management and control, use three types of economic accounting: operational, statistical and accounting. Each of them has its own tasks, objects of accounting, methods of obtaining and processing information and performs its role in carrying out the functions assigned to economic accounting in society.

Оперативний (оперативно-технічний) облік здійснюється безпосередньо на місці (цех, склад тощо) та забезпечує негайне спостереження та реєстрацію визначених виробничих і комерційних операцій та інших факторів господарської діяльності підприємства, організації, установи. Мета оперативного обліку - швидке одержання інформації про хід виробництва, реалізацію продукції (робіт, послуг).

Operational (operational-technical) accounting is carried out directly on site (shop, warehouse, etc.) and provides immediate monitoring and registration of certain production and commercial operations and other factors of economic activity of the enterprise, organization, institution. The purpose of operational accounting is quickly to obtain information about the progress of production, sales of products (works, services).

Статистичний облік — це планомірне збирання та вивчення масових кількісних і якісних явищ та закономірностей загального розвитку за конкретних умов місця й часу (перепис наявності обладнання, визначення середньої заробітної плати працівників підприємства за категоріями працюючих, кількість і якість виробленої продукції, використання робочого часу, чисельності населення тощо).

Statistical accounting is a systematic collection and study of mass quantitative and qualitative phenomena and patterns of general development under specific conditions of place and time (census of equipment, determination of average wages of employees by categories of workers, quantity and quality of products, use of working time, population size, etc).

Бухгалтерський облік відображає діяльність підприємств, організацій, установ.
Accounting reflects the activities of enterprises, organizations, institutions.

Важлива особливість бухгалтерського обліку полягає в тому, що господарські операції, облік яких ведеться в натуральних і трудових вимірниках, обов'язково узагальнюються у грошовому вимірнику.

An important feature of accounting is that business transactions, which are accounted for in natural and labor meters, must be summarized in monetary meter.

У бухгалтерському обліку господарські операції відображаються систематично і послідовно, в міру їх здійснення, чим забезпечується суцільне і безперервне спостереження і контроль за господарською діяльністю. Цим бухгалтерський облік відрізняється від оперативного і статистичного, які застосовують метод часткового (вибіркового) спостереження та контролю.

In accounting, economic operations are reflected systematically and consistently, as they are implemented, which ensures entire and continuous observation and control of business activities. In this way, accounting differs from operative and statistical accounting, which use the method of partial (selective) observation and control.

Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

The purpose of accounting and financial reporting is to provide users with complete, truthful and unbiased information about the financial condition and results of the enterprise.

Бухгалтерський облік в Україні поділяється на:

- фінансовий облік;
- внутрішньогосподарський (управлінський) облік;
- податковий облік (інколи цей вид обліку називають «податкові розрахунки» або «облік в оподаткуванні»).

Accounting in Ukraine is divided into:

- Financial Accounting;
- intra-household (management) accounting;
- tax accounting (sometimes this type of accounting is called "tax calculations" or "accounting in taxation").

Фінансовий облік - це сукупність правил і процедур, які забезпечують підготовку та оприлюднення інформації про результати діяльності підприємства та його фінансовий стан відповідно з вимогами законодавчих актів та стандартів бухгалтерського обліку.

Financial accounting is a set of rules and procedures that ensure the preparation and publication of information about the results of the enterprise and its financial condition in accordance with the requirements of legislation and accounting standards.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» внутрішньогосподарський (управлінський) облік - система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством.

According to Art. 1 of the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" intra-household (management) accounting - a system of collecting, processing and preparing information about the activities of the enterprise for internal users in the process of enterprise management.

Податковий облік - це система реєстрації, групування, узагальнення, зберігання та передачі інформації про об'єкти оподаткування для визначення податкової бази та величини податкових зобов'язань за податками та зборами.

Tax accounting is a system of registration, grouping, generalization, storage and transmission of information about the objects of taxation to determine the tax base and the amount of tax liabilities for taxes and fees.

У бухгалтерському обліку для відображення руху засобів, коштів і господарських процесів використовують три види вимірників: натуральні, трудові та грошові (вартісні).

In accounting to reflect the movement of means, funds and economic processes use three types of meters: natural, labor and monetary (value).

Натуральні вимірники використовують для одержання даних за кількістю однорідних об'єктів обліку в одиницях виміру (за об'ємом, площею, вагою, довжиною).

Natural meters are used to obtain data on the number of homogeneous objects of accounting in units of measurement (by volume, area, weight, length).

Трудові вимірники використовуються з метою обліку кількості відпрацьованого часу та обліку праці, витраченої на виготовлення продукції, та виражаються в одиницях часу, тобто в днях, годинах, хвилинах. Використовуються ці вимірники при нарахуванні заробітної плати працівникам підприємства, при визначенні рівня продуктивності праці тощо.

Labor meters are used to account for the amount of time worked and to account for labor spent on manufacturing products, and are expressed in units of time, ie in days, hours, minutes. These measures are used when calculating wages to employees of the enterprise, when determining the level of productivity, and so on.

Грошові (вартісні) вимірники (гривні, копійки) є універсальними. За допомогою грошового вимірника узагальнюються всі господарські операції та явища, що раніше виражалися в натуральних і трудових вимірниках.

Monetary (value) meters (hryvnias, kopecks) are universal. With the help of a monetary meter, all business transactions and phenomena that were previously expressed in physical and labor meters are summarized.

Правові принципи регулювання, організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

Legal principles of regulation, organization and maintenance of accounting and preparation of financial statements in Ukraine are defined by the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine".

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку - нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі), розроблений на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку.

According to Art. 1 of the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" national regulation (standard) of accounting - a legal act that determines the principles and methods of accounting and financial reporting by enterprises (except for enterprises that in accordance with the law prepare financial statements according to international financial reporting standards and national

regulations (standards) of accounting in the public sector), developed on the basis of international financial reporting standards and European Union legislation in the field of accounting and approved by the central executive body that ensures the formation and implementation of public policy in the field of accounting.

Для складання фінансової звітності відповідно до діючих нормативних актів та надання її користувачам керівництво підприємства формує облікову політику: обирає принципи, методи і процедури обліку таким чином, щоб достовірно відобразити фінансовий стан і результати діяльності підприємства та забезпечити зіставність показників фінансових звітів.

To prepare financial statements in accordance with applicable regulations and provide them to users, the company's management forms an accounting policy: chooses principles, methods and procedures of accounting so as to accurately reflect the financial condition and results of the enterprise and ensure comparability of indicators of financial statements.

Визначення терміну «облікова політика» дається в ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і в п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

The definition of the term "accounting policy" is given in Art. 1 of the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" and in clause 3 of NR(S)A 1 "General requirements for financial reporting".

Облікова політика - сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності.

Accounting policy - a set of principles, methods and procedures used by the company to prepare and submit financial statements.

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1: навести три види господарського обліку та дати їм коротку характеристику.

Task 1: list three types of economic accounting and give a brief description of them.

Приклад виконання завдання 1:

An example of performance of task 1:

Таблиця 1.1

Table 1.1

Три види господарського обліку Three types of economic accounting

№	Три види господарського обліку Three types of economic accounting
1	<p>Оперативний (оперативно-технічний) облік здійснюється безпосередньо на місці (цех, склад тощо) та забезпечує негайне спостереження та реєстрацію визначених виробничих і комерційних операцій та інших факторів господарської діяльності підприємства, організації, установи. Мета оперативного обліку - швидке одержання інформації про хід виробництва, реалізацію продукції (робіт, послуг).</p> <p>Operational (operational-technical) accounting is carried out directly on site (shop, warehouse, etc.) and provides immediate monitoring and registration of certain production and commercial operations and other factors of economic activity of the enterprise, organization, institution. The purpose of operational accounting is quickly to obtain information about the progress of production, sales of products (works, services).</p>
2	<p>Статистичний облік — це планомірне збирання та вивчення масових кількісних і</p>

	<p>якісних явищ та закономірностей загального розвитку за конкретних умов місця й часу (перепис наявності обладнання, визначення середньої заробітної плати працівників підприємства за категоріями працюючих, кількість і якість виробленої продукції, використання робочого часу, чисельності населення тощо).</p> <p>Statistical accounting is a systematic collection and study of mass quantitative and qualitative phenomena and patterns of general development under specific conditions of place and time (census of equipment, determination of average wages of employees by categories of workers, quantity and quality of products, use of working time, population size, etc).</p>
3	<p>Бухгалтерський облік - це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень.</p> <p>Accounting is the process of identifying, measuring, registering, accumulating, summarizing, storing and transmitting information about the company's activities to external and internal users for decision-making.</p>

Завдання 2: навести три види бухгалтерського обліку та дати їм коротку характеристику.
Task 2: list three types of accounting and give a brief description of them.

Приклад виконання завдання 2:
An example of performance of task 2:

Таблиця 1.2
Table 1.2

Три види бухгалтерського обліку
Three types of accounting

№	Три види бухгалтерського обліку Three types of accounting
1	<p>Фінансовий облік - це сукупність правил і процедур, які забезпечують підготовку та оприлюднення інформації про результати діяльності підприємства та його фінансовий стан відповідно з вимогами законодавчих актів та стандартів бухгалтерського обліку.</p> <p>Financial accounting is a set of rules and procedures that ensure the preparation and publication of information about the results of the enterprise and its financial condition in accordance with the requirements of legislation and accounting standards.</p>
2	<p>Внутрішньогосподарський (управлінський) облік - система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством.</p> <p>Intra-household (management) accounting - a system of collecting, processing and preparing information about the activities of the enterprise for internal users in the process of enterprise management.</p>
3	<p>Податковий облік - це система реєстрації, групування, узагальнення, зберігання та передачі інформації про об'єкти оподаткування для визначення податкової бази та величини податкових зобов'язань за податками та зборами.</p> <p>Tax accounting is a system of registration, grouping, generalization, storage and transmission of information about the objects of taxation to determine the tax base and the amount of tax liabilities for taxes and fees.</p>

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Перерахуйте види господарського обліку.
1. List the types of economic accounting.
2. Вкажіть види бухгалтерського обліку.
2. Specify the types of accounting.
3. У чому різниця між фінансовим обліком та управлінським?
3. What is the difference between financial and management accounting?
4. Назвіть вимоги до обліку.
4. Name the accounting requirements.
5. Розкажіть про рівні правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні.
5. Tell us about the levels of legal regulation of accounting in Ukraine.
6. Дайте визначення національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку.
6. Define the national regulation (standard) of accounting.
7. Який державний орган затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в Україні?
7. Which state body approves national regulations (standards) of accounting in Ukraine?
8. Вкажіть фактори, від яких залежить організація обліку на підприємстві.
8. Specify the factors on which the organization of accounting at the enterprise depends.
9. Що таке облікова політика?
9. What is an accounting policy?

**Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу
Topics of tasks for in-depth study of the course**

1. Бухгалтерські стандарти, які застосовуються у Німеччині.
1. Accounting standards applied in Germany.
2. Бухгалтерські стандарти, які застосовуються у Туреччині.
2. Accounting standards applied in Turkey.
3. Бухгалтерські стандарти, які застосовуються в Італії.
3. Accounting standards applied in Italy.

**Тема 2. Предмет і об'єкти бухгалтерського обліку
Topic 2. Subject and objects of accounting**

Пояснення за темою:

Explanation by topic:

Предметом бухгалтерського обліку є господарська діяльність підприємства, що складається з окремих господарських операцій, у результаті яких змінюються склад активів, власного капіталу і зобов'язань.

The subject of accounting is the economic activity of the enterprise, which consists of separate economic operations, as a result of which the composition of assets, equity and liabilities changes.

Бухгалтерський облік вивчає свій предмет за допомогою таких методів:
Accounting studies its subject using the following methods:

- хронологічного і систематичного спостереження;
-chronological and systematic observation;
- вимірювання господарських засобів і процесів;
- measurement of economic means and processes;
- реєстрації та класифікації даних з метою їх систематизації;
- registration and classification of data for the purpose of their systematization;
- узагальнення інформації з метою складання звітності.
- summarizing information for the purpose of reporting.

Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Наприклад: будинки, споруди, транспортні засоби, обладнання тощо;

Fixed assets - tangible assets that the enterprise holds for the purpose of using them in the process of production or supply of goods, provision of services, leasing to other persons or for the implementation of administrative and socio-cultural functions, the expected period of useful use (exploitation) of which is more than one year (or operating cycle, if it is longer than a year). For example: houses, buildings, vehicles, equipment, etc.;

Нематеріальний актив - немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований. Наприклад: права користування природними ресурсами тощо;

Intangible asset - a non-monetary asset that does not have a material form and can be identified. For example: rights to use natural resources, etc.;

Запаси - активи, які утримуються для подальшого продажу за умови ведення звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством. До запасів належать: виробничі запаси (матеріали, паливо, запасні частини тощо), незавершене виробництво, малоцінні та швидкозношувані предмети, напівфабрикати, готова продукція, товари тощо.

Inventories - assets that: are held for further sale under the condition of normal business activity; are in the process of production for the purpose of further sale of the manufactured product; are held for consumption during the production of products, performance of work and provision of services, as well as management of the enterprise. Inventories include: production stocks (materials, fuel, spare parts, etc.), work in progress, low-value and fast-wearing items, semi-finished products, finished products, goods, etc.

Поточна дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Наприклад: заборгованість покупців, підзвітних осіб тощо.

Current receivables - the amount of receivables that arise during the normal operating cycle or will be repaid within twelve months from the balance sheet date. For example: indebtedness of buyers, accountable persons, etc.

Поточні фінансові інвестиції - активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Current financial investments - assets held by the enterprise for the purpose of increasing profits (interest, dividends, etc.), increasing the value of capital or other benefits for the investor during the operating cycle or within twelve months from the balance sheet date.

Фінансові активи — це група господарських засобів підприємства у формі готівкових коштів та інших фінансових інструментів, які належать підприємству.

Financial assets are a group of economic means of the enterprise in the form of cash and other financial instruments belonging to the enterprise.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Liabilities - debts of the enterprise that arose as a result of past events and whose repayment in the future is expected to lead to a decrease in the resources of the enterprise, embodying economic benefits.

Власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Власний капітал можна також розглядати як заборгованість підприємства перед його власниками.

Equity is the part of the company's assets that remains after deducting its liabilities. Equity can also be considered as the company's debt to its owners.

Господарська операція - це дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань чи власному капіталі підприємства.

Business transaction (economic transaction) is an action or event that causes changes in the structure of assets and liabilities or the company's equity.

Сукупність господарських операцій в різних видах господарської діяльності називається господарським процесом.

A set of economic transactions in various types of economic activity is called an economic process.

Фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток.
The financial result of the enterprise can be profit or loss.

Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.
Profit is the amount by which revenues exceed the expenses associated with them.

Збиток – це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

A loss is an excess of the amount of expenses over the amount of revenues for which these expenses were incurred.

Доходи - збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Revenues - an increase in economic benefits in the form of an inflow of assets or a decrease in liabilities, which lead to an increase in equity (with the exception of capital growth due to owner contributions).

Витрати - зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Expenses - a decrease in economic benefits in the form of disposal of assets or an increase in liabilities, which lead to a decrease in equity (with the exception of a decrease in capital due to its withdrawal or distribution by owners).

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

Станом на кінець періоду у підприємства є в наявності такі об'єкти обліку:

As of the end of the period, the company has the following accounting objects:

- Акції – 10000 грн.
Shares - UAH 10,000.
- Основні засоби (залишкова вартість) – 30000 грн.
Fixed assets (residual value) – UAH 30,000.
- Запасні частини – 5000 грн.
Spare parts - UAH 5,000.
- Статутний капітал – 25000 грн.
Authorized capital - UAH 25,000.
- Заборгованість за податками перед бюджетом - 5000 грн.
Tax arrears to the budget - UAH 5,000.
- Векселі видані – 15000 грн.
Promissory notes issued - UAH 15,000.
- Заборгованість за заробітною платою перед працівниками – 10000 грн.
Salary arrears to employees - UAH 10,000.
- Грошові кошти на поточному рахунку – 1000 грн.
Cash on the current account - UAH 1,000.
- Векселі одержані – 4000 грн.
Promissory notes received - UAH 4,000.
- Паливо – 2000 грн.
Fuel - UAH 2,000.
- Заборгованість покупців – 3000 грн.
Buyers' debt - UAH 3,000.

Необхідно:

Required:

1) навести перелік об'єктів обліку, що належать до активів підприємства, та визначити їх загальну суму;

1) provide a list of accounting objects belonging to the company's assets and determine their total amount;

2) навести перелік об'єктів обліку, що належать до власного капіталу та зобов'язань підприємства, та визначити їх загальну суму.

2) provide a list of accounting objects belonging to the company's equity and liabilities, and determine their total amount.

Приклад виконання завдання 1:

An example of performance of task 1:

1) Об'єкти обліку, що належать до активів підприємства, у сумі становлять 55000 грн., у тому числі:

1) Accounting objects belonging to the assets of the enterprise amount to UAH 55,000, including:

- Акції – 10000 грн.
Shares - UAH 10,000.
- Основні засоби (залишкова вартість) – 30000 грн.
Fixed assets (residual value) – UAH 30,000.
- Запасні частини – 5000 грн.
Spare parts - UAH 5,000.
- Грошові кошти на поточному рахунку – 1000 грн.
Cash on the current account - UAH 1,000.
- Векселі одержані – 4000 грн.
Promissory notes received - UAH 4,000.
- Паливо – 2000 грн.
Fuel - UAH 2,000.
- Заборгованість покупців – 3000 грн.
Buyers' debt - UAH 3,000.

2) Об'єкти обліку, що належать до власного капіталу та зобов'язань підприємства, у сумі становлять 55000 грн., у тому числі:

2) Accounting objects belonging to the equity and liabilities of the enterprise amount to UAH 55,000, including:

- Статутний капітал – 25000 грн.
Authorized capital - UAH 25,000.
- Заборгованість за податками перед бюджетом - 5000 грн.
Tax arrears to the budget - UAH 5,000.
- Векселі видані – 15000 грн.
Promissory notes issued - UAH 15,000.
- Заборгованість за заробітною платою перед працівниками – 10000 грн.
Salary arrears to employees - UAH 10,000.

Завдання 2.

Task 2.

Станом на кінець періоду у підприємства є в наявності такі об'єкти обліку:

As of the end of the period, the company has the following accounting objects:

- Готова продукція – 11000 грн.
Finished products - UAH 11,000.
- Нематеріальні активи (залишкова вартість) – 30000 грн.
Intangible assets (residual value) – UAH 30,000.
- Матеріали – 5000 грн.
Materials - UAH 5,000.
- Статутний капітал – 26000 грн.
Authorized capital - UAH 26,000.
- Заборгованість за нарахованими дивідендами - 5000 грн.
Debt for accrued dividends - UAH 5,000.
- Заборгованість за авансами одержаними – 15000 грн.
Debt for advances received – 15,000 hryvnias.
- Заборгованість за заробітною платою перед працівниками – 10000 грн.
Salary arrears to employees - UAH 10,000.
- Грошові кошти на поточному рахунку – 1000 грн.
Cash on the current account - UAH 1,000.
- Поточні біологічні активи – 4000 грн.
Current biological assets – 4,000 hryvnias.

- Паливо – 1000 грн.
Fuel - 1000 hryvnias.
- Заборгованість покупців – 4000 грн.
Buyers' debt - UAH 4,000.

Необхідно:

Required:

1) навести перелік об'єктів обліку, що належать до активів підприємства, та визначити їх загальну суму;

1) provide a list of accounting objects belonging to the company's assets and determine their total amount;

2) навести перелік об'єктів обліку, що належать до власного капіталу та зобов'язань підприємства, та визначити їх загальну суму.

2) provide a list of accounting objects belonging to the company's equity and liabilities, and determine their total amount.

Приклад виконання завдання 2:

An example of performance of task 2:

1) Об'єкти обліку, що належать до активів підприємства, у сумі становлять 56000 грн., у тому числі:

1) Accounting objects belonging to the assets of the enterprise amount to UAH 56,000, including:

- Готова продукція – 11000 грн.
Finished products - UAH 11,000.
- Нематеріальні активи (залишкова вартість) – 30000 грн.
Intangible assets (residual value) – UAH 30,000.
- Матеріали – 5000 грн.
Materials - UAH 5,000.
- Грошові кошти на поточному рахунку – 1000 грн.
Cash on the current account - UAH 1,000.
- Поточні біологічні активи – 4000 грн.
Current biological assets – 4,000 hryvnias.
- Паливо – 1000 грн.
Fuel - UAH 1,000.
- Заборгованість покупців – 4000 грн.
Buyers' debt - UAH 4,000.

2) Об'єкти обліку, що належать до власного капіталу та зобов'язань підприємства, у сумі становлять 56000 грн., у тому числі:

2) Accounting objects belonging to the equity and liabilities of the enterprise amount to UAH 56,000, including:

- Статутний капітал – 26000 грн.
Authorized capital - UAH 26,000.
- Заборгованість за нарахованими дивідендами - 5000 грн.
Debt for accrued dividends - UAH 5,000.
- Заборгованість за авансами одержаними – 15000 грн.
Debt for advances received – UAH 15,000.
- Заборгованість за заробітною платою перед працівниками – 10000 грн.
Salary arrears to employees - UAH 10,000.

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Що є предметом бухгалтерського обліку?
1. What is the subject of accounting?
2. Назвіть головні об'єкти бухгалтерського обліку.
2. Name the main objects of accounting.
3. На які загальні групи поділяють об'єкти бухгалтерського обліку?
3. What general groups are accounting objects divided into?
4. Що є методом бухгалтерського обліку?
4. What is an accounting method?
5. Назвіть елементи методу бухгалтерського обліку.
5. Name the elements of the accounting method.
6. За якими ознаками класифікують активи (господарські засоби підприємства)?
6. By what characteristics are assets (business assets of the enterprise) classified?
7. Дайте характеристику основних господарських процесів.
7. Describe the main economic processes.
8. Дайте характеристику господарських операцій.
8. Describe economic operations.
9. Наведіть приклади об'єктів бухгалтерського обліку, які належать до активів.
9. Give examples of accounting objects that belong to assets.

**Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу
Topics of tasks for in-depth study of the course**

1. Основні засоби як об'єкт бухгалтерського обліку.
1. Fixed assets as an accounting object.
2. Нематеріальні активи як об'єкт бухгалтерського обліку.
2. Intangible assets as an object of accounting.
3. Запаси як об'єкт бухгалтерського обліку.
3. Inventories as an object of accounting.

Тема 3. Методичні прийоми бухгалтерського обліку та їх використання на підприємствах

Topic 3. Methodical techniques of accounting and their use at enterprises

Пояснення за темою:

Теоретичною основою бухгалтерського обліку є економічна теорія з її політичною економією, мікро- та макроекономікою, історією економічної думки. Господарські факти (явища і процеси) вивчають у бухгалтерському обліку за економічними законами і категоріями.

The theoretical basis of accounting is economic theory with its political economy, micro- and macroeconomics, and the history of economic thought. Economic facts (phenomena and processes) are studied in accounting according to economic laws and categories.

Поряд із загальнонауковими методами та теоретичною основою бухгалтерський облік є самостійною економічною прикладною наукою і має свої специфічні методи (прийоми), обумовлені сутністю самого предмета, технологією обліку, завданнями та вимогами.

Along with general scientific methods and a theoretical basis, accounting is an independent economic applied science and has its own specific methods (techniques), determined by the essence of the subject itself, accounting technology, tasks and requirements.

Метод бухгалтерського обліку - це сукупність способів і прийомів, за допомогою яких господарська діяльність підприємства відображається в обліку (або, іншими словами, за допомогою яких вивчають предмет бухгалтерського обліку).

The method of accounting is a set of methods and techniques by which the economic activity of an enterprise is reflected in accounting (or, in other words, by means of which the subject is studied accounting).

Елементи методу бухгалтерського обліку:

Elements of the accounting method:

1. документація documentation
2. інвентаризація inventory
3. рахунки accounts
4. подвійний запис double entry
5. оцінка assessment
6. калькуляція calculation
7. баланс balance
8. звітність reporting

Виділяють чотири методи, що входять в сукупності до загального методу бухгалтерського обліку:

There are four methods included in the totality of the general method of accounting:

- метод первинного спостереження — документація та інвентаризація;
- primary observation method — documentation and inventory;
- метод вартісного вимірювання — оцінка та калькуляція;
- cost measurement method — assessment and calculation;
- метод групування та систематизації — рахунки і подвійний запис;
- method of grouping and systematization — accounts and double entry;
- метод підсумкового узагальнення - баланс і звітність.
- method of final summarization - balance sheet and reporting.

Аналіз (від грецьк. analysis — розкладання, розчленування) — прийом дослідження, який передбачає вивчення предмета уявним або практичним розчленуванням його на складові (частини об'єкта, його ознаки, властивості, відношення). Кожну з виокремлених частин аналізують окремо в межах одного цілого (наприклад, здійснюють аналітичний облік будинків, споруд, машин і обладнання на синтетичному рахунку 10 "Основні засоби").

Analysis (from the Greek. analysis — decomposition, dissection) is a method of research that involves the study of a subject by imaginary or practical dissection into its components (parts of the object, its features, properties, relations). Each of the isolated parts is analyzed separately within the

framework of one whole (for example, analytical accounting of buildings, structures, machines and equipment is carried out on synthetic account 10 "Fixed assets").

Синтез (від грецьк. *synthesis* — сполучення, поєднання, складання) — прийом вивчення об'єкта в цілісності, єдності та взаємозв'язку його частин. У бухгалтерському обліку синтез пов'язаний із синтетичним обліком, оскільки дає змогу об'єднати об'єкти, розчленовані у процесі господарської діяльності, встановити їх зв'язок і пізнати предмет як єдине ціле (нематеріальні активи, матеріали, готова продукція та ін.).

Synthesis (from the Greek *synthesis* — combination, assembly) is a method of studying an object in its integrity, unity, and interconnection of its parts. In accounting, synthesis is related to synthetic accounting, as it makes it possible to combine objects dismembered in the process of economic activity, to establish their connection and to know the subject as a whole (intangible assets, materials, finished products, etc.).

Індукція (від лат. *induction* — наведення) — прийом дослідження, за яким загальний висновок про ознаки множини елементів об'єкта роблять на основі вивчення не всіх ознак, а лише частини елементів цієї множини, тобто узагальнення висновків від окремого до загального (коли облік дебіторської заборгованості здійснюють за даними спочатку аналітичного, а потім синтетичного обліку).

Induction (from the Latin *induction* — guidance) is a method of research, according to which a general conclusion about the characteristics of a set of elements of an object is made on the basis of studying not all the characteristics, but only part of the elements of this set, that is, generalization of conclusions from individual to general (when accounting for receivables debts are carried out according to the data of first analytical and then synthetic accounting).

Дедукція (від лат. *deduction* — виведення) — прийом, за яким спочатку досліджують стан об'єкта в цілому, а вже потім його складових, тобто висновки конкретизують від загального до окремого (коли облік дебіторської заборгованості здійснюють за даними спочатку синтетичного, а потім аналітичного обліку).

Deduction (from the Latin *deduction* — derivation) is a method by which the state of the object as a whole is first investigated, and then its components, that is, the conclusions are specified from the general to the individual (when accounting for receivables is carried out based on first synthetic and then analytical data accounting).

Аналогія (від грецьк. *analogia* — відповідність) — прийом, за допомогою якого одні об'єкти пізнають на основі їх подібності з іншими. Грунтуючись на подібності окремих сторін різних об'єктів, прийом аналогії є основою моделювання, яке застосовують, зокрема, у побудові аналітичного й синтетичного бухгалтерського обліку знярядь і об'єктів праці.

Analogy (from the Greek *analogia* — correspondence) is a method by which some objects are recognized on the basis of their similarity with others. Based on the similarity of individual sides of various objects, the use of analogy is the basis of modeling, which is used, in particular, in the construction of analytical and synthetic accounting of tools and labor objects.

Моделювання (від лат. *modulus* — міра, зразок) — прийом наукового пізнання, що ґрунтується на заміні об'єкта чи явища, які вивчають, на їх аналоги, моделі, котрі мають істотні прикмети оригіналу. У бухгалтерському обліку такими моделями є приклади обліку окремих операцій, які наведені у національних стандартах або методичних рекомендаціях, затверджених Мінфіном.

Modeling (from the Latin *modulus* — measure, sample) is a method of scientific knowledge based on the replacement of the object or phenomenon being studied with their analogues, models that have essential features of the original. In accounting, such models are examples of accounting for individual transactions, which are given in national standards or methodological recommendations approved by the Ministry of Finance.

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

Станом на кінець періоду у підприємства є в наявності такі об'єкти обліку:
As of the end of the period, the company has the following accounting objects:

- Довгострокові фінансові інвестиції – 11000 грн.
Long-term financial investments - UAH 11,000.
- Нематеріальні активи (залишкова вартість) – 28000 грн.
Intangible assets (residual value) – UAH 28,000.
- Капітальні інвестиції – 8000 грн.
Capital investment - UAH 8,000.
- Статутний капітал – 29000 грн.
Authorized capital - UAH 29,000.
- Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом - 2000 грн.
Current liabilities for settlements with the budget - UAH 2000.
- Зобов'язання з фінансової оренди – 15000 грн.
Liability for financial lease - UAH 15,000.
- Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці – 11000 грн.
Current payroll liabilities - UAH 11,000.
- Грошові кошти на поточному рахунку – 1000 грн.
Cash on the current account - UAH 1,000.
- Довгострокові біологічні активи – 4000 грн.
Long-term biological assets - UAH 4,000.
- Будівельні матеріали – 2000 грн.
Building materials - UAH 2,000.
- Довгострокова дебіторська заборгованість – 3000 грн.
Long-term receivables - UAH 3,000.

Необхідно:

Required:

1) навести перелік об'єктів обліку, що належать до активів підприємства, та визначити їх загальну суму;

1) provide a list of accounting objects belonging to the company's assets and determine their total amount;

2) навести перелік об'єктів обліку, що належать до власного капіталу та зобов'язань підприємства, та визначити їх загальну суму.

2) provide a list of accounting objects belonging to the company's equity and liabilities, and determine their total amount.

Приклад виконання завдання 1:

An example of performance of task 1:

1) Об'єкти обліку, що належать до активів підприємства, у сумі становлять 57000 грн., у тому числі:

1) Accounting objects belonging to the assets of the enterprise amount to UAH 57,000, including:

- Довгострокові фінансові інвестиції – 11000 грн.
Long-term financial investments - UAH 11,000.
- Нематеріальні активи (залишкова вартість) – 28000 грн.
Intangible assets (residual value) – UAH 28,000.
- Капітальні інвестиції – 8000 грн.

Capital investment - UAH 8,000.

- Грошові кошти на поточному рахунку – 1000 грн.

Cash on the current account - UAH 1,000.

- Довгострокові біологічні активи – 4000 грн.

Long-term biological assets - UAH 4,000.

- Будівельні матеріали – 2000 грн.

Building materials - UAH 2,000.

- Довгострокова дебіторська заборгованість – 3000 грн.

Long-term receivables - UAH 3,000.

2) Об'єкти обліку, що належать до власного капіталу та зобов'язань підприємства, у сумі становлять 57000 грн., у тому числі:

2) Accounting objects belonging to the equity and liabilities of the enterprise amount to UAH 57,000, including:

- Статутний капітал – 29000 грн.

Authorized capital - UAH 29,000.

- Поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом - 2000 грн.

Current liabilities for settlements with the budget - UAH 2,000.

- Зобов'язання з фінансової оренди – 15000 грн.

Liability for financial lease - UAH 15,000.

- Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці – 11000 грн.

Current payroll liabilities - UAH 11,000.

Завдання 2.

Task 2.

Залишок на рахунках наведено у таблиці нижче:

The balance on the accounts is shown in the table below:

Таблиця 3.1
Table 3.1

Рахунок Account	Найменування рахунку Account name	Початковий залишок, грн Initial balance, hryvnias
10	Основні засоби (первісна вартість) Fixed assets (historical cost)	99650
131	Знос основних засобів Wear and tear of fixed assets	10000
201	Сировина й матеріали Raw materials and materials	15000
40	Зареєстрований (пайовий) капітал Registered (unit) capital	120120
311	Поточні рахунки в національній валюті Current accounts in national currency	20400
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками Settlements with suppliers and contractors	1800
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети Low-value and fast-wearing items	5200
60	Короткострокові позики	1900

	Short-term loans	
372	Розрахунки з підзвітними особами Settlements with accountable persons	1300
66	Розрахунки за виплатами працівникам Settlements with employees	6300
23	Виробництво Production	2000
65	Розрахунки за страхуванням Insurance settlements	630
301	Готівка в національній валюті National currency cash	100
26	Готова продукція Finished goods (Finished products)	6100
441	Прибуток нерозподілений Retained earnings (Undistributed profit)	9000

Необхідно:**Required:**

1) навести перелік об'єктів обліку, що належать до активів підприємства, та визначити їх загальну суму;

1) provide a list of accounting objects belonging to the company's assets and determine their total amount;

2) навести перелік об'єктів обліку, що належать до власного капіталу та зобов'язань підприємства, та визначити їх загальну суму.

2) provide a list of accounting objects belonging to the company's equity and liabilities, and determine their total amount.

Приклад виконання завдання 2:**An example of performance of task 2:**

Таблиця 3.2
Table 3.2

Рахунок Account	Сальдо Balance	
	Дебет Debit	Кредит Credit
10 Основні засоби (первісна вартість) Fixed assets (historical cost)	99650	
131 Знос основних засобів Wear and tear of fixed assets	(10000)	
201 Сировина й матеріали Raw materials and materials	15000	
22 Малоцінні та швидкозношувані предмети Low-value and fast-wearing items	5200	
23 Виробництво Production	2000	
26 Готова продукція	6100	

Finished goods (Finished products)		
301 Готівка в національній валюті National currency cash	100	
311 Поточні рахунки в національній валюті Current accounts in national currency	20400	
372 Розрахунки з підзвітними особами Settlements with accountable persons	1300	
40 Зареєстрований (пайовий) капітал Registered (unit) capital		120120
441 Прибуток нерозподілений Retained earnings (Undistributed profit)		9000
60 Короткострокові позики Short-term loans		1900
63 Розрахунки з постачальниками та підрядниками Settlements with suppliers and contractors		1800
65 Розрахунки за страхуванням Insurance settlements		630
66 Розрахунки за виплатами працівникам Settlements with employees		6300
Разом Total	139750	139750

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Що є методом бухгалтерського обліку?
1. What is an accounting method?
2. Назвіть елементи методу бухгалтерського обліку.
2. Name the elements of the accounting method.
3. Розкрийте сутність оцінки як елемента методу бухгалтерського обліку.
3. Reveal the essence of the assessment as an element of the accounting method.
4. Розкрийте сутність калькуляції як елемента методу бухгалтерського обліку.
4. Reveal the essence of calculation as an element of the accounting method.
5. Назвіть загальнонаукові методичні прийоми.
5. Name general scientific methodological techniques.
6. Перерахуйте принципи бухгалтерського обліку.
6. List the accounting principles.
7. Розкрийте сутність подвійного запису як елемента методу бухгалтерського обліку.
7. Reveal the essence of double entry as an element of the accounting method.
8. Дайте характеристику загальній схемі обліку.
8. Describe the general accounting scheme.
9. Дайте характеристику стадіям облікового процесу.
9. Describe the stages of the accounting process.

Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу Topics of tasks for in-depth study of the course

1. Застосування методу первинного спостереження (документації та інвентаризації) на підприємствах.

1. Application of the primary observation method method (documentation and inventory) at enterprises.

2. Застосування методу вартісного вимірювання (оцінки та калькуляції) на підприємствах.

2. Application of the cost measurement method (assessment and calculation) at enterprises.

3. Застосування методу групування та систематизації (рахунків і подвійного запису) на підприємствах.

3. Application of the method of grouping and systematization (accounts and double entry) at enterprises.

Тема 4. Бухгалтерський баланс

Торіс 4. Accounting balance sheet

Пояснення за темою:

Explanation by topic:

Баланс - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Баланс є однією з форм фінансової звітності.

The balance sheet is a report on the financial condition of the enterprise, which reflects its assets, liabilities and equity as of a certain date. The balance sheet is one of the forms of financial reporting.

Призначення балансу та мета його складання - надати користувачам повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан підприємства на звітну дату. Користувачі фінансової звітності - фізичні або юридичні особи, які потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

The purpose of the balance sheet and the purpose of its preparation is to provide users with complete, true and unbiased information about the financial condition of the enterprise as of the reporting date. Users of financial statements are individuals or legal entities who need information about the company's activities to make decisions.

За формою баланс — таблиця, на лівій стороні якої відображають у певному порядку господарські засоби і яка називається активом. На правій стороні, що називається пасивом, відображають джерела формування господарських засобів.

According to the form, the balance sheet is a table, on the left side of which the economic means are displayed in a certain order and which is called an asset. On the right side, which is called passive, reflect the sources of formation of economic means.

Слова "актив" і "пасив" означають відповідні сторони бухгалтерського балансу. Це так звана горизонтальна форма побудови бухгалтерського балансу, як правило, характерна для Німеччини та Італії.

The words "asset" and "passive" mean the respective sides of the balance sheet. This is the so-called horizontal form of construction of the balance sheet, as a rule, characteristic of Germany and Italy.

Для України така побудова також традиційна. В Англії та США використовують вертикальну форму побудови бухгалтерського балансу: спочатку показують склад активу, а потім — пасиву.

Such construction is also traditional for Ukraine. In England and the USA, a vertical form of construction of the balance sheet is used: first they show the composition of the asset, and then - the liability.

Загальні підсумки активу і пасиву балансу рівні між собою. Це обов'язкова умова правильності його складання. У цьому виявляється балансове рівняння.

The total assets and liabilities of the balance sheet are equal to each other. This is a mandatory condition for the correctness of its composition. This turns out to be a balance equation.

Рівність підсумків активу і пасиву балансу зумовлена тим, що в обох його частинах відображено у вартісній оцінці одні й ті ж господарські засоби, тільки згруповані за різними ознаками: в активі — за складом і розміщенням, у пасиві — за джерелами їх формування.

The equality of the asset and the passive (liabilities and owner's equity) of the balance sheet is due to the fact that the same economic means are reflected in the valuation in both parts of the balance sheet, only grouped according to different characteristics: in the asset - according to composition and placement, in the passive - according to the sources of their formation.

Кожна група господарських засобів, розміщених в активі, має відповідне джерело їх формування, відображене в пасиві балансу. Відсутність рівності підсумків активу і пасиву балансу свідчить про наявність помилок, допущених при його складанні.

Each group of economic means placed in the asset has a corresponding source of their formation, reflected in the liabilities of the balance sheet. The lack of equality of the totals of assets and liabilities of the balance sheet indicates the presence of errors made during its compilation.

Змістовна частина бухгалтерського балансу визначається його будовою та структурою. У побудові активу і пасиву є як вітчизняна, так і світова практика.

The content of the balance sheet is determined by its set and structure. There is both domestic and international practice in the construction of assets and liabilities.

Діючий в Україні бухгалтерський баланс призначається не тільки для відображення стану господарських засобів та джерел їх формування на певну дату, а й для одержання інформації, необхідної для управління діяльністю підприємства, а також для задоволення потреб зовнішніх користувачів — статистичних, податкових, фінансових органів, банків, інвесторів та ін.

The accounting balance sheet in Ukraine is intended not only to reflect the state of economic means and the sources of their formation on a certain date, but also to obtain information necessary for managing the company's activities, as well as to meet the needs of external users — statistical, tax, financial authorities, banks, investors, etc.

У балансі для порівняння приводяться показники на початок і кінець звітного періоду. Для спрощення техніки його складання і зручності користування кожен рядок має свій порядковий номер.

The balance sheet shows the indicators at the beginning and the end of the reporting period for comparison. To simplify the technique of its assembly and ease of use, each line has its own serial number.

Кожна стаття балансу має грошовий вираз, який називається оцінкою статті. Загальним принципом оцінки активів для балансу є оцінка за фактичною собівартістю (хоча є досить багато виключень, коли цей принцип не застосовується).

Each balance sheet item has a monetary value called the item's value. The general principle for valuing assets for the balance sheet is valuation at actual cost (although there are quite a few exceptions where this principle does not apply).

При визнанні статей балансу слід врахувати наступне:

When recognizing balance sheet items, the following should be taken into account:

- актив відображається в балансі за умови, що оцінка його може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням;

- the asset is shown in the balance sheet, provided that its valuation can be reliably determined and economic benefits associated with its use are expected to be received in the future;

- зобов'язання відображається у балансі, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення;

- a liability is reflected in the balance sheet if its value can be reliably determined and there is a possibility of a decrease in economic benefits in the future as a result of its repayment;

- власний капітал відображається в балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни.

- equity is displayed in the balance sheet simultaneously with the display of assets or liabilities that lead to its change.

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

У розпорядженні підприємства є господарські засоби, яким відповідають джерела їх утворення.

Таблиця 4.1

Table 4.1

№	Господарські засоби і джерела їх утворення	Сума	Актив	Пасив
1	Основні засоби за первісною вартістю	130500		
2	Знос основних засобів	(5100)		
3	Сировина	21400		
4	Статутний капітал	166500		
5	Гудвіл	1100		
6	Довгострокові векселі одержані	2500		
7	Виробництво	4000		
8	Готова продукція	8000		
9	Напівфабрикати	3500		
10	Витрати майбутніх періодів	300		
11	Поточний рахунок в банку	23500		
12	Заборгованість перед постачальниками і підрядниками	2350		

13	Заборгованість перед бюджетом	800		
14	Заборгованість із заробітної плати	2000		
15	Поточні фінансові інвестиції	280		
16	Зобов'язання за облігаціями	400		
17	Нерозподілений прибуток	12000		
18	Резервний капітал	6500		
19	Додатковий капітал	900		
20	Вилучений капітал	(600)		
21	Доходи майбутніх періодів	480		
22	Короткострокові кредити банку	16000		
23	Розрахунки з підзвітними особами	18550		
24	Заборгованість за страхуванням	1200		
	Всього	-		

Необхідно: показати, де в балансі слід відобразити активи та пасиви, які наведені в умові завдання.

Required: show where in the balance sheet the assets and liabilities that are given in the condition of the assignment should be reflected.

Приклад виконання завдання 1:

An example of performance of task 1:

Таблиця 4.2
Table 4.2

№	Господарські засоби і джерела їх утворення	Сума	Актив	Пасив
1	Основні засоби за первісною вартістю	130500	130500	
2	Знос основних засобів	(5100)	(5100)	
3	Сировина	21400	21400	
4	Статутний капітал	166500		166500
5	Гудвіл	1100	1100	
6	Довгострокові векселі одержані	2500	2500	
7	Виробництво	4000	4000	
8	Готова продукція	8000	8000	
9	Напівфабрикати	3500	3500	

10	Витрати майбутніх періодів	300	300	
11	Поточний рахунок в банку	23500	23500	
12	Заборгованість перед постачальниками і підрядниками	2350		2350
13	Заборгованість перед бюджетом	800		800
14	Заборгованість із заробітної плати	2000		2000
15	Поточні фінансові інвестиції	280	280	
16	Зобов'язання за облігаціями	400		400
17	Нерозподілений прибуток	12000		12000
18	Резервний капітал	6500		6500
19	Додатковий капітал	900		900
20	Вилучений капітал	(600)		(600)
21	Доходи майбутніх періодів	480		480
22	Короткострокові кредити банку	16000		16000
23	Розрахунки з підзвітними особами	18550	18550	
24	Заборгованість за страхуванням	1200		1200
	Всього	-	208530	208530

Завдання 2.**Task 2.**

Підприємство здійснило господарські операції, що наведені нижче.

Таблиця 4.3
Table 4.3

№ п/п	Зміст господарських операцій	Сума, грн.
1.	Придбані матеріали від постачальників	1750
2.	Витрачено на пошиття жіночих костюмів матеріали	3700
3.	З поточного рахунку в касу надійшли кошти для виплати заробітної плати	2500
4.	Видано з каси заробітну плату працівникам підприємства	2000
5.	На поточний рахунок зараховані кошти від покупців	1900
6.	З поточного рахунку сплачено заборгованість по довгостроковому кредиту	15000
7.	З поточного рахунку погашено заборгованість перед бюджетом	5000

8.	Нарахована заробітна плата працівникам виробництва за пошиття костюмів	6000
9.	Оприбутковано паливо, що надійшло від постачальників	1250
10.	Сплачено постачальникам з рахунку в банку за придбані матеріали	1750
11.	Надійшла готівка до каси від покупців	2400
12.	Одержано на рахунок в банку короткостроковий кредит	30000
13.	З каси внесено на рахунок в банку готівка, що надійшла від покупців	2000
14.	Витрачено на пошиття чоловічих костюмів матеріали	4500
15.	Оприбутковано на склад готові жіночі костюми	4200
16.	Оприбутковано на склад готові чоловічі костюми	4000

Необхідно: показати, які зміни відбулися в балансі внаслідок здійснення господарських операцій.

Required: to show what changes occurred in the balance sheet as a result of economic transactions.

Приклад виконання завдання 2:

An example of performance of task 2:

Таблиця 4.4
Table 4.4

№ операції	Зміни в балансі				Тип змін
	Актив		Пасив		
	збільшення	зменшення	збільшення	зменшення	
1.	«Виробничі запаси»		«Розрах. з постачальника ми»		III
2.	«Виробництво»	«Виробничі запаси»			I
3.	«Каса»	«Рахунки в банках»			I
4.		«Каса»		«Розрах. за випл. працівн.»	IV
5.	«Рахунки в банках»	«Розрах. з покупцями»			I
6.		«Рахунки в банках»		«Довгострокові позики»	IV
7.		«Рахунки в банках»		«Розрах. за податками та платежами»	IV
8.	«Виробництво»		«Розрах. за випл. працівн.»		III
9.	«Виробничі запаси»		«Розрах. з постачальника ми»		III
10.		«Рахунки в банках»		«Розрахунки з постачальниками»	IV
11.	«Каса»	«Розрах. з покупцями»			I

12.	«Рахунки в банках»		«Короткострокові позики»		III
13.	«Рахунки в банках»	«Каса»			I
14.	«Виробництво»	«Виробничі запаси»			I
15.	«Готова продукція»	«Виробництво»			I
16.	«Готова продукція»	«Виробництво»			I

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Наведіть визначення терміну «баланс».
1. Define the term "balance sheet".
2. Яке призначення балансу?
2. What is the purpose of the balance sheet?
3. Як побудований бухгалтерський баланс?
3. How is the balance sheet constructed?
4. Наведіть структуру бухгалтерського балансу.
4. Give the structure of the balance sheet.
5. Як групуються статті балансу?
5. How are balance sheet items grouped?
6. Скільки типів господарських операцій ви знаєте?
6. How many types of business transactions do you know?
7. Які балансові співвідношення ви знаєте?
7. What balance ratios do you know?
8. У якому розділі балансу відображається власний капітал?
8. In which section of the balance sheet does equity capital appear?
9. Яке значення балансу в забезпеченні інформацією користувачів?
9. What is the importance of balance sheet in providing users with information?

**Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу
Topics of tasks for in-depth study of the course**

1. Побудова та структура бухгалтерського балансу в Німеччині.
1. Construction and structure of the accounting balance sheet in Germany.
2. Побудова та структура бухгалтерського балансу в Італії.
2. Construction and structure of the accounting balance sheet in Italy.
3. Побудова та структура бухгалтерського балансу в Іспанії.
3. Construction and structure of the accounting balance sheet in Spain.

Тема 5. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Topic 5. Accounting accounts and double entry

Пояснення за темою:

Explanation by topic:

Бухгалтерський рахунок - це обліковий символ, який використовується для запису і узагальнення збільшення або зменшення певного виду доходів, витрат, активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства.

An accounting account is an accounting symbol used to record and summarize the increase or decrease of a certain type of income, expenses, assets, liabilities and equity of an enterprise.

За своєю формою бухгалтерський рахунок - це таблиця, на якій відображають господарські операції, ліва частина якої називається „дебет” (з лат. debet - він винен, він боржник), а права - "кредит" (з лат. credit - він вірить).

According to its form, the accounting account is a table on which business transactions are reflected, the left part of which is called "debit" (from Latin debet - he owes, he is a debtor), and the right part is "credit" (from Latin credit - he believes).

Сума залишку на бухгалтерському рахунку називається "сальдо" (з італ. saldo - розрахунок, залишок). Сальдо - це різниця між підсумками записів за дебетом і кредитом рахунків з урахуванням змін на рахунку на кінець звітного періоду.

The amount of the balance on the accounting account is called "balance" (укр. – сальдо, залишок). The balance is the difference between the totals of the debit and credit entries of the accounts, taking into account the changes in the account at the end of the reporting period.

Цей залишок використовується при складанні Балансу на початок наступного за звітним періоду (місяця, кварталу, року).

This balance is used when drawing up the Balance sheet at the beginning of the next reporting period (month, quarter, year).

Підсумок записів за звітний період за дебетом або кредитом рахунка без включення до цього підсумку початкового сальдо є оборотом бухгалтерського рахунка (відповідно дебетовим оборотом або кредитовим оборотом).

The sum of entries for the reporting period for the debit or credit of the account without including the initial balance in this sum is the turnover of the accounting account (debit turnover or credit turnover, respectively).

Запис кожної господарської операції за дебетом і кредитом відповідних рахунків в однакових сумах називається подвійним записом. Іншими словами, подвійний запис - це відображення кожної господарської операції двічі, за дебетом одного та за кредитом іншого рахунку у тій самій сумі.

The recording of each business transaction by debit and credit of the corresponding accounts in the same amounts is called a double-entry. In other words, a double-entry is a reflection of each business transaction twice, by debiting one account and crediting another account in the same amount.

Господарські операції відображаються на синтетичних і аналітичних рахунках бухгалтерського обліку з використанням методу подвійного запису. Ці записи дають змогу досягти рівності активу і пасиву бухгалтерського Балансу.

Business operations are reflected in synthetic and analytical accounting accounts using the double-entry method. These records make it possible to achieve equality of assets and liabilities of the accounting Balance.

За допомогою подвійного запису в обліку забезпечується відображення цих господарських операцій в їхньому взаємозв'язку і взаємозалежності. Такий підхід забезпечує

контроль за правильністю виконання операцій і зумовлює рівність оборотів за дебетом і кредитом рахунків.

With the help of double entry in accounting, the reflection of these economic transactions in their relationship and interdependence is ensured. This approach provides control over the correct execution of operations and ensures equality of turnover for debit and credit accounts.

Взаємозв'язок між рахунками бухгалтерського обліку, що встановлюється подвійним записом кожної господарської операції, називається кореспонденцією рахунків, а рахунки, за дебетом і кредитом яких реєструється ця операція, — кореспондуючими рахунками.

The relationship between accounting accounts, which is established by the double entry of each business transaction, is called the correspondence of accounts, and the accounts, the debit and credit of which this transaction is registered, are the corresponding accounts.

Запис, який розкриває назву рахунків, що дебетуються і кредитуються, та суму господарської операції, називають бухгалтерською проводкою.

A record that reveals the name of debited and credited accounts and the amount of a business transaction is called an accounting entry (an accounting posting).

Залежно від кількості кореспондуючих рахунків бухгалтерські проводки бувають простими і складними.

Depending on the number of corresponding accounts, accounting entries are simple and complex.

Проста проводка – це проводка, в якій кореспондують між собою тільки два рахунки, тобто один рахунок дебетується, а інший кредитується на одну і ту ж суму.

A simple entry is an entry in which only two accounts correspond with each other, that is, one account is debited, and the other is credited for the same amount.

Складна проводка – це бухгалтерська проводка, у якій один рахунок дебетується, декілька кредитується на загальну суму, або навпаки — один кредитується, а декілька дебетуються на загальну суму.

A complex entry is an accounting entry in which one account is debited, several are credited for the total amount, or vice versa - one is credited and several are debited for the total amount.

На рахунках бухгалтерського обліку всі господарські операції записуються у послідовності їх здійснення, тобто в хронологічному порядку. Така реєстрація господарських операцій дістала назву хронологічного запису.

In the accounting accounts, all economic transactions are recorded in the sequence of their implementation, that is, in chronological order. Such registration of economic transactions was called a chronological record.

За ступенем узагальнення господарських засобів, джерел їхнього утворення та господарських процесів у поточному бухгалтерському обліку рахунки поділяються на:

- синтетичні;
- аналітичні.

According to the degree of generalization of economic means, sources of their formation and economic processes in current accounting, accounts are divided into:

- synthetic;
- analytical.

Рахунки, що групують ресурси підприємства, джерела їхнього утворення в узагальненому грошовому вимірюванні за економічно-однаковими ознаками, називаються синтетичними.

Accounts that group the company's resources, the sources of their formation in a generalized monetary measurement according to the same economic characteristics, are called synthetic.

Облік наявності та змін сукупностей економічно однорідних господарських засобів і джерел їх утворення в грошовому вимірнику називається синтетичним обліком. Синтетичні рахунки використовують при заповненні Балансу підприємства і відповідних форм звітності.

Accounting for the presence and changes of aggregates of economically homogeneous economic means and sources of their formation in the monetary unit is called synthetic accounting. Synthetic accounts are used when filling out the balance sheet of the enterprise and the corresponding reporting forms.

До синтетичних рахунків належать рахунки: "Основні засоби", "Нематеріальні активи", "Виробничі запаси", «Готова продукція», "Розрахунки з постачальниками та підрядниками" та ін.

Synthetic accounts include: "Fixed assets", "Intangible assets", "Manufacturing stocks", "Finished products", "Settlements with suppliers and contractors", etc.

Для більшої деталізації до синтетичних рахунків нерідко вводяться субрахунки. Субрахунок - це синтетичний рахунок другого порядку. Синтетичні рахунки першого та другого порядку мають свої номери.

For greater detail, sub-accounts are often introduced to synthetic accounts. A subaccount is a synthetic account of the second order. Synthetic accounts of the first and second order have their own numbers.

Рахунки, що відкривають з метою розширення синтетичного обліку для деталізації складу засобів підприємства та джерел фінансування, називаються аналітичними, а облік, що ведеться на цих рахунках, — аналітичним.

Accounts opened for the purpose of expanding synthetic accounting to detail the composition of the company's means and sources of financing are called analytical, and the accounting conducted on these accounts is called analytical.

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

У минулому звітному періоді було створене підприємство «Альфа», при цьому засновники зареєстрували статутний фонд цього підприємства у сумі 500 000 грн. Вся зазначена сума була зарахована у минулому звітному періоді на рахунок підприємства як внесок засновників до статутного фонду, у результаті чого на кінець минулого періоду сальдо за дебетом субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті» склало 500 000 грн, сальдо за кредитом рахунку 401 «Статутний капітал» склало 500 000 грн. Підприємство не є платником ПДВ.

In the last reporting period, the company "Alfa" was created, and the founders registered the authorized capital of this company in the amount of UAH 500,000. The entire specified amount was credited in the last reporting period to the company's account as the founders' contribution to the authorized capital, as a result of which at the end of the last period the debit balance of subaccount 311 "Current accounts in national currency" amounted to UAH 500,000, the balance of the credit of account 401 "Authorized capital" amounted to UAH 500,000. The company is not a VAT payer.

У поточному звітному періоді підприємство здійснювало господарські операції, наведені у журналі реєстрації господарських операцій.

In the current reporting period, the enterprise carried out economic transactions, listed in the journal of registration of economic transactions.

Таблиця 5.1
Table 5.1

Журнал реєстрації господарських операцій
Journal of registration of economic transactions

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт DR	Кт CR	
1	Оприбутковано на склад товари «А», що надійшли від постачальників, на загальну суму 30 000 грн Goods "A", received from suppliers, for a total amount of UAH 30,000 were placed in the warehouse			
2	Сплачено постачальникам за товари «А» з поточного рахунка підприємства кошти у сумі 20 000 грн Funds in the amount of UAH 20,000 were paid to suppliers for goods "A" from the company's current account			
3	Оприбутковано на склад товари «Б», що надійшли від постачальників, на загальну суму 50 000 грн Goods "B", received from suppliers, for a total amount of UAH 50,000 were placed in the warehouse			
4	Сплачено постачальникам за товари «Б» з поточного рахунка підприємства кошти у сумі 45 000 грн Funds in the amount of UAH 45,000 were paid to suppliers for goods "B" from the company's current account			
5	Сплачено (видано) постачальникам аванс товари «В» з поточного рахунка у сумі 10 000 грн An advance for goods "B" was paid (issued) to the suppliers from the current account in the amount of UAH 10,000			
6	Отримано (зараховано) на поточний рахунок від покупців аванс за товари «Д» у сумі 15 000 грн An advance for goods "D" in the amount of UAH 15,000 was received (credited) to the current account from buyers			

Необхідно:

Required:

- навести бухгалтерські проведення до кожної операції, наведеної у Журналі реєстрації господарських операцій, і вказати суму за кожною операцією;

- provide accounting entries for each transaction listed in the Journal of registration of economic transactions and indicate the amount for each transaction;

- відтворити схематичне зображення бухгалтерських рахунків (так звані Т-рахунки), задіяних у практичному завданні (а саме рахунків 281 «Товари на складі», 311 «Поточні рахунки в національній валюті» 371 «Розрахунки за виданими авансами», 401 «Статутний капітал», 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», 681 «Розрахунки за авансами одержаними»), та визначити за цими рахунками дебетовий і кредитовий обороти за звітний період, а також сальдо на початок та кінець звітного періоду;

- reproduce a schematic representation of the accounting accounts (so-called T-accounts) involved in the practical task (namely, accounts 281 "Goods in the warehouse", 311 "Current accounts in national currency", 371 "Accounts for issued advances", 401 "Authorized capital" , 631 "Settlements with domestic suppliers", 681 "Settlements for advances received"), and determine the debit and credit turnover for the reporting period, as well as the balance at the beginning and end of the reporting period, based on these accounts;

- спрощено відтворити схематичне зображення балансу (актив і пасив). Визначені за кожним рахунком сальдо на початок та кінець звітного періоду перенести відповідно у актив або пасив балансу та підрахувати загальну суму активів та пасивів у цьому балансі.

- to reproduce a schematic image of the balance sheet (asset and passive) in a simple manner. The balances determined for each account at the beginning and end of the reporting period should be transferred to the asset or passive of the balance sheet, respectively, and the total amount of assets and passives in this balance sheet should be calculated.

Приклад виконання завдання 1:
An example of performance of task 1:

Таблиця 5.2
Table 5.2

Журнал реєстрації господарських операцій
 Journal of registration of economic transactions

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт DR	Кт CR	
1	Оприбутковано на склад товари «А», що надійшли від постачальників, на загальну суму 30 000 грн Goods "A", received from suppliers, for a total amount of UAH 30,000 were placed in the warehouse	281	631	30 000
2	Сплачено постачальникам за товари «А» з поточного рахунка підприємства кошти у сумі 20 000 грн Funds in the amount of UAH 20,000 were paid to suppliers for goods "A" from the company's current account	631	311	20 000
3	Оприбутковано на склад товари «Б», що надійшли від постачальників, на загальну суму 50 000 грн	281	631	50 000

	Goods "B", received from suppliers, for a total amount of UAH 50,000 were placed in the warehouse			
4	Сплачено постачальникам за товари «Б» з поточного рахунка підприємства кошти у сумі 45 000 грн Funds in the amount of UAH 45,000 were paid to suppliers for goods "B" from the company's current account	631	311	45 000
5	Сплачено (видано) постачальникам аванс товари «В» з поточного рахунка у сумі 10 000 грн An advance for goods "B" was paid (issued) to the suppliers from the current account in the amount of UAH 10,000	371	311	10 000
6	Отримано (зараховано) на поточний рахунок від покупців аванс за товари «Д» у сумі 15 000 грн An advance for goods "D" in the amount of UAH 15,000 was received (credited) to the current account from buyers	311	681	15 000

**Схеми рахунків
Charts of accounts**

**311 «Поточні рахунки в національній валюті»
311 "Current accounts in national currency"**

Д-т DR	К-т CR
С-до В-се 500 000	
6) 15 000	2) 20 000 4) 45 000 5) 10 000
Оборот: Turnover: 15 000	Оборот: Turnover: 75 000
С-до В-се 440 000	

**401 «Статутний капітал»
401 "Authorized capital"**

Д-т DR	К-т CR
	С-до В-се 500 000
Оборот: Turnover: -	Оборот: Turnover: -
	С-до В-се 500 000

281 «Товари на складі»
281 "Goods in the warehouse"

Д-Т DR		К-Т CR	
С-до	В-се		
-			
1) 30 000			
3) 50 000			
Оборот: Turnover: 80 000		Оборот: Turnover: -	
С-до	В-се		
80 000			

631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»
631 "Settlements with domestic suppliers"

Д-Т DR		К-Т CR	
		С-до	В-се
		-	
2) 20 000		1) 30 000	
4) 45 000		3) 50 000	
Оборот: Turnover: 65 000		Оборот: Turnover: 80 000	
		С-до	В-се
		15 000	

371 «Розрахунки за виданими авансами»
371 "Accounts for issued advances"

Д-Т DR		К-Т CR	
С-до	В-се		
-			
5) 10 000			
Оборот: Turnover: 10 000		Оборот: Turnover: -	
С-до	В-се		
10 000			

681 «Розрахунки за авансами одержаними»
681 "Settlements for advances received"

Д-Т DR		К-Т CR	
		С-до	В-се
		-	
		6) 15 000	
Оборот: Turnover: -		Оборот: Turnover: 15 000	
		С-до	В-се
		15 000	

Баланс
Balance sheet

Актив Asset	На початок звітнього періоду At the beginning of the reporting period	На кінець звітнього періоду At the end of the reporting period	Пасив Passive	На початок звітнього періоду At the beginning of the reporting period	На кінець звітнього періоду At the end of the reporting period
281 «Товари на складі» 281 "Goods in the warehouse"	-	80 000	401 «Статутний капітал» 401 "Authorized capital"	500 000	500 000
311 «Поточні рахунки в національній валюті» 311 "Current accounts in national currency"	500 000	440 000	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» 631 "Settlements with domestic suppliers"	-	15 000
371 «Розрахунки за виданими авансами» 371 "Accounts for issued advances"	-	10 000	681 «Розрахунки за авансами одержаними» 681 "Settlements for advances received"	-	15 000
Баланс Balance	500 000	530 000	Баланс Balance	500 000	530 000

Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)

1. Як називається ліва сторона бухгалтерського рахунка?
1. What is the name of the left side of the accounting account?

2. Як називається права сторона бухгалтерського рахунка?
2. What is the name of the right side of the accounting account?

3. Сутність методу подвійного запису.
3. The essence of the double entry method.

4. Які бувають бухгалтерські проводки?
4. What are the accounting entries?

5. Сутність синтетичних рахунків.
5. The essence of synthetic accounts.

6. Сутність аналітичних рахунків.
6. The essence of analytical accounts.

7. Як узагальнюються дані поточного бухгалтерського обліку?
7. How are current accounting data summarized?

8. Сутність плану рахунків бухгалтерського обліку.

8. The essence of the chart of accounting accounts.

9. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку стосовно балансу.

9. Classification of accounting accounts.

Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу

Topics of tasks for in-depth study of the course

1. Плани рахунків бухгалтерського обліку, які використовуються в інших країнах.

1. Charts of accounts used in other countries.

2. Види класифікацій рахунків бухгалтерського обліку.

2. Types of accounting account classifications.

Тема 6. Документація та інвентаризація

Тopic 6. Documentation and inventory

Пояснення за темою:

Explanation by topic:

Документ — це письмове свідчення про здійснення господарської операції, яке надає юридичної сили даним бухгалтерського обліку.

A document is a written certificate of an economic transaction that gives legal effect to accounting data.

Порядок створення первинних документів, записів у регістрах бухгалтерського обліку та зберігання документів, регістрів і звітів встановлено Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88.

The procedure for the creation of primary documents (source documents, initial documents), records in the registers of accounting and storage of documents, registers and reports is established by the Regulation on documentary support of records in accounting, approved by the order of the Ministry of Finance of May 24, 1995 No. 88.

Згідно з цим Положенням первинні документи - це документи, створені у письмовій або електронній формі, які містять відомості про господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення.

According to this Regulation, primary documents (source documents, initial documents) are documents, created in writing or in electronic form, containing information about business transactions, including orders and permissions of the administration (owner) to conduct them.

Спосіб оформлення господарських операцій документами називається документацією.

Method of registration of business transactions with documents is called documentation.

Документація є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки служить для первинного спостереження за господарськими операціями, і обов'язковою умовою для відображення їх в обліку.

Documentation is an important element of the method of accounting, since it serves for the initial observation of business transactions, and a prerequisite for their presentation in accounting.

Порядок документального оформлення господарських операцій та вимоги щодо складання документів регламентуються статтею 9 («Первинні облікові документи та реєстри бухгалтерського обліку») Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV.

The procedure for documenting business transactions and the requirements for the preparation of documents are regulated by Article 9 ("Primary accounting documents and accounting registers") of the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" of July 16, 1999 p. No. 996-XIV.

Електронний документ може бути доказом, якщо його складено з дотриманням усіх вимог і можна довести його цілісність і справжність. На сьогодні електронний документообіг і цифровий підпис набули широкого розповсюдження у сфері проведення банківських операцій і комерційних операцій електронної торгівлі.

An electronic document can be a proof if it is made in compliance with all requirements and can prove its integrity and authenticity. Nowadays, electronic document circulation and digital signature are widespread in banking and e-commerce operations.

Використання електронного документообігу і цифрового підпису тепер узаконено і регулюється Законами України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 р. № 851-IV, «Про електронний цифровий підпис» від 22 травня 2003 р. № 852-IV.

The use of electronic document circulation (electronic document management) and digital signature is now legalized and regulated by the Laws of Ukraine "On Electronic Documents and Electronic Document Management" of May 22, 2003 N ° 851-IV, "On Electronic Digital Signature" of May 22, 2003, No. 852-IV.

Щоб бути доказовим і мати юридичну силу, документ має містити обов'язкові реквізити.
In order to be probative and legally valid, the document must contain the obligatory requisites.

Термін «реквізити» походить від лат. *requisitum*, що означає «потрібне, необхідне».
The term "requisites" comes from the lat. *requisitum*, which means "necessary".

Реквізит — це показник документа, що характеризує той чи інший бік господарської операції.

Requisite is an indicator of a document characterizing one or the other side of a business transaction.

Відповідно до частини другої статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» первинні та зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити:

According to part two of Article 9 of the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" primary and consolidated accounting documents can be made in paper or electronic form and must have the following obligatory requisites:

- назву документа (форми);
- the name of the document (form);

- дату складання;
- date of drafting;

- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- the name of the company on whose behalf the document was drawn up;

- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- the content and volume of the business transaction, the unit of measurement of the business transaction;

- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;

- positions of persons responsible for carrying out the business transaction and the correctness of its formalization;

- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

- a personal signature or other information that allows to identify the person who participated in the business transaction.

Інвентаризація є способом підтвердження правильності й достовірності бухгалтерського обліку та звітності.

Inventory is a way of confirming the correctness and accuracy of accounting and reporting.

Інвентаризація проводиться шляхом перевірки в натурі наявності майна (господарських засобів) підприємства шляхом описування, перерахунку, зважування, вимірювання й оцінювання їх залишків і порівняння одержаних результатів з даними бухгалтерського обліку.

Inventory is carried out by checking the nature of the property (economic means) of the enterprise by describing, recalculating, weighing, measuring and evaluating their balances and comparing the obtained results with accounting data.

Це дає змогу встановити розходження між даними обліку і фактичною наявністю засобів, тобто лишки або нестачі, які оформляють відповідними документами і відображають в обліку.

This makes it possible to distinguish between the accounting data and the actual availability of funds, i.e. surpluses or deficiencies, which draw up the relevant documents and reflect them in the accounting.

За повнотою охоплення перевіркою засобів, коштів і розрахунків, інвентаризацію поділяють на повну і часткову.

In completeness of coverage of means, funds and calculations, inventory is divided into complete and partial.

Повна інвентаризація передбачає суцільну перевірку всіх засобів та джерел підприємства.

A complete inventory involves a thorough review of all assets and sources of the enterprise.

Часткова інвентаризація охоплює визначену частину засобів і джерел.

Partial inventory covers some of the assets and sources.

Залежно від характеру інвентаризацію поділяють на планову і позапланову.

Depending on the nature of the inventory is divided into planned and unplanned.

Планова інвентаризація здійснюється за раніше складеним планом відповідно до розробленого і затвердженого графіка її проведення (наприклад, перед складанням річного звіту).

Planned inventory is carried out according to a previously prepared plan in accordance with the developed and approved schedule of its implementation (for example, before the annual report is prepared).

Позапланову інвентаризацію проводять за розпорядженням керівника підприємства, на вимогу слідчих або контролюючих органів, у разі ревізії або зміни матеріально відповідальних осіб.

Unplanned inventory is carried out at the request of the head of the enterprise, at the request of investigative or controlling bodies, in the case of audit or change of financially responsible persons.

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

Навести на англійській мові перелік обов'язкових реквізитів первинних документів, які наведені у частині другій статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

Provide in English the list of mandatory requisites of primary documents, which are given in the second part of Article 9 of the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine".

Приклад виконання завдання 1:

An example of performance of task 1:

Відповідно до частини другої статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» первинні та зведені облікові документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити:

According to part two of Article 9 of the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" primary and consolidated accounting documents can be made in paper or electronic form and must have the following obligatory requisites:

- назву документа (форми);
- the name of the document (form);

- дату складання;
- date of drafting;

- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- the name of the company on whose behalf the document was drawn up;

- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- the content and volume of the business transaction, the unit of measurement of the business transaction;

- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- positions of persons responsible for carrying out the business transaction and the correctness of its formalization;

- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.
- a personal signature or other information that allows to identify the person who participated in the business transaction.

Завдання 2.

Task 2.

ТОВ «Альфа» (продавець) 20 вересня відвантажило ТОВ «Бета» (покупець) відповідно до договору купівлі-продажу 3 верстати ЛСВ-10 вартістю 50 000 грн. за штуку та 2 верстати БТК-23 вартістю 100 000 грн. за штуку на загальну суму 350 000 грн., крім того податок на додану вартість (ПДВ) за ставкою 20% - 70 000 грн., ціна товарів з ПДВ – 420 000 грн.

On September 20, Alfa LLC (seller) shipped to Beta LLC (buyer) in accordance with the sales contract 3 LSV-10 machines worth UAH 50,000 per piece and 2 BTC-23 machines worth UAH 100,000 per piece for the total amount of UAH 350,000, in addition, value added tax (VAT) at the rate of 20% - UAH 70,000, the price of goods with VAT - UAH 420,000.

Необхідно: використовуючи ці дані, скласти від імені ТОВ «Альфа» накладну, призначену для оформлення передачі (відвантаження) цих товарів на користь ТОВ «Бета». При заповненні цієї накладної використовувати довільні дані щодо року здійснення цієї операції, посад, прізвищ та ініціалів осіб, які відповідальні за здійснення господарської операції і правильність її оформлення, дату і номер договору купівлі-продажу і т.д.

Required: using these data, draw up a bill of lading on behalf of Alpha LLC, intended for registration of the transfer (shipment) of these goods in favor of Beta LLC. When filling out this invoice, use arbitrary data regarding the year of implementation of this transaction, positions, surnames and initials of persons who are responsible for the implementation of the economic transaction and its correctness, the date and number of the contract of sale, etc.

Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань) Tasks for self-control (list of control questions)

1. Дайте визначення, що таке бухгалтерський документ.
1. Define what an accounting document is.
2. Перерахуйте обов'язкові реквізити первинного документа.
2. List the mandatory details of the primary document.
3. Дайте визначення інвентаризації.
3. Define inventory.
4. Що означає стандартизація документів?
4. What does standardization of documents mean?
5. Як класифікують бухгалтерські документи за місцем складання?
5. How are accounting documents classified by the place of compilation?
6. Як класифікують бухгалтерські документи за призначенням?
6. How are accounting documents classified by purpose?
7. Як класифікують бухгалтерські документи за змістом?
7. How are accounting documents classified by content?
8. Що таке документообіг?
8. What is document flow?
9. З якою метою проводиться інвентаризація?
9. What is the purpose of the inventory?

Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу Topics of tasks for in-depth study of the course

1. Порядок документального оформлення господарських операцій.
1. The procedure for documenting business transactions.
2. Вимоги щодо складання документів.
2. The requirements for the preparation of documents.
3. Використання електронного документообігу і цифрового підпису.
3. The use of electronic document circulation and digital signature.

Тема 7. Облікові реєстри, техніка, форми та організація обліку на промислових підприємствах

Topic 7. Accounting registers, technique, forms and organization of accounting at industrial enterprises

Пояснення за темою:

Explanation by topic:

Обліковий реєстр (від лат. *registrum* - записування) — це спеціальна таблиця, призначена для відображення документально оформлених господарських операцій у системі рахунків, накопичення та зберігання облікової інформації.

The accounting register (from the Latin *registrum* - recording) is a special table intended for displaying documented business transactions in the system of accounts, accumulation and storage of accounting information.

Запис у реєстрах бухгалтерського обліку виконується на підставі первинних облікових документів, які фіксують факти виконання господарських операцій і розпоряджень (дозволів) на їх проведення.

The entry in the accounting registers is performed on the basis of primary (source) accounting documents, which record the facts of execution of business transactions and orders (permits) for their carrying out.

Реєстри бухгалтерського обліку мають містити назву, період реєстрації господарських операцій, прізвища і підписи або інші дані, що дають змогу ідентифікувати осіб, які брали участь у їх складанні.

The accounting registers must include the name, business transactions registration period, surnames and signatures, or other information that enables identification of the persons involved in their preparation.

За своїм зовнішнім виглядом облікові реєстри поділяють на книги, картки й окремі листки.

By their appearance, accounting registers are divided into books, cards and separate sheets.

Бухгалтерські книги застосовують для ведення записів із синтетичного й аналітичного обліку. До них належать: Касова книга, Головна книга та ін.

Accounting books are used for keeping records of synthetic and analytical accounting. These include: Cash Register, General Ledger and others.

Синтетичні облікові реєстри — це реєстри, в яких облік ведуть за синтетичними рахунками: Головна книга, журнали-ордери.

Synthetic accounting registers are registers in which the records are kept by synthetic accounts: general ledger, subsidiary ledgers.

Аналітичні облікові реєстри — це реєстри, в яких облік ведеться за аналітичними рахунками. До таких реєстрів належать книги, картки.

Analytical accounting registers are those registers that are kept on the analytical accounts. Such registers include books, cards.

Значного поширення набули так звані комбіновані реєстри систематичного обліку, які поєднують синтетичні й аналітичні записи. Прикладом комбінованого реєстру може бути Журнал-ордер.

The so-called combined systematic accounting registers that combine synthetic and analytical records have become widespread. An example of a combination register is a subsidiary ledger.

За видами бухгалтерських записів облікові реєстри поділяють на хронологічні, систематичні та змішані (комбіновані).

By type of accounting records accounting registers are divided into chronological, systematic and mixed (combined).

За будовою облікові реєстри поділяють на односторонні, двосторонні, багатографні та шахові.

By structure, accounting registers are divided into one-sided, two-sided, multifaceted and chess.

Записи господарських операцій у реєстрах називаються обліковою реєстрацією.

Records of business transactions in the registers are called accounting registration.

Господарські операції в облікові реєстри записують тільки на підставі належно оформлених і опрацьованих документів чорнилом темного кольору або пастою кулькових ручок, машинними засобами, які б забезпечували збереження цих записів протягом тривалого часу і запобігали б внесенню несанкціонованих і непомітних виправлень.

Business transactions are recorded in the accounting registers only on the basis of duly designed and processed documents dark colored ink or ballpoint pen paste, machine tools that would preserve these records for a long time and prevent unauthorized and invisible corrections.

Записи господарських операцій мають бути відображені в облікових реєстрах у тому звітному періоді, в якому їх було здійснено.

Business transaction should be recorded in the accounting registers in the reporting period in which they were made.

При заповненні облікових реєстрів можливі помилки.

There are possible errors when filling out the accounting registers.

Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88, передбачено виправлення помилок такими способами: коректурним, «червоним сторно» і додаткових бухгалтерських проведення (додаткових записів).

The provision on documentary support of accounting records, approved by the Ministry of Finance of Ukraine Order No. 88 dated May 24, 1995, provides for correction of errors in the following ways: corrective, reversal method and additional accounting entries (additional records).

Кожне підприємство самостійно обирає відповідну форму обліку, враховуючи конкретні умови та особливості господарської діяльності й технології обробки облікових даних.

Each enterprise independently chooses the appropriate form of accounting, taking into account the specific conditions and features of business activity and technology of accounting data processing.

Форма бухгалтерського обліку відображає відповідну технологію облікового процесу.

The form of accounting reflects the relevant accounting process technology.

Кожна форма обліку завжди передбачає відповідне групування господарських операцій та дотримання встановленої послідовності їх відображення, порядок записів у реєстрах синтетичного й аналітичного обліку, складання та представлення облікових даних у вигляді звітності для потреб користувачів.

Each form of accounting always involves the appropriate grouping of business transactions and compliance with the established sequence of their display, the order of records in the registers of synthetic and analytical accounting, compilation and presentation of accounting data in the form of reports for user needs.

Сучасними формами бухгалтерського обліку, що застосовуються на підприємствах і в організаціях в Україні, є меморіально-ордерна, журнальна, спрощена, автоматизована.

Modern forms of accounting used at enterprises and organizations in Ukraine are memorial-order, journal, simplified, automated.

Наказом Мінфіну України від 15.06.2011 р. № 720 було затверджено Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами.

By the Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated June 15, 2011, No. 720 approved the Methodological recommendations for the use of accounting registers by small enterprises.

Методичні рекомендації визначають систему реєстрів, порядок і спосіб реєстрації та узагальнення інформації в них без застосування подвійного запису для складання фінансового звіту згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39.

Methodological recommendations define the system of registers, the procedure and method of registration and compilation of information in them without the use of a double entry for the preparation of the financial statements in accordance with Regulation (standard) of accounting 25 "Simplified financial statements", approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine from February 25, 2000 № 39.

Автоматизована форма бухгалтерського обліку є найбільш сучасною.
The automated form of accounting is the most modern.

Завдання автоматизації — підвищення якості роботи як бухгалтерів зокрема, так і всієї бухгалтерії в цілому.

The task of automation is to improve the quality of work of both accountants in particular and the entire accounting department as a whole.

Звичайно, найбільша кількість помилок в обліку при паперовій технології виникає на етапі перенесення даних з одного реєстру в інший, а також при складанні різноманітних довідок і звітів.

Of course, the greatest number of errors in accounting for paper technology occurs at the stage of transferring data from one register to another, as well as the compilation of various references and reports.

Використання автоматизованого обліку дає змогу повністю уникнути подібних помилок.

The use of automated accounting makes it possible to completely avoid such errors.

На підприємстві, у тому числі промислового, відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством, або власник відповідно до законодавства та установчих документів.

At the enterprise, including industrial, responsibility for the organization of accounting and ensuring the recording of the facts of the implementation of all business transactions in primary documents, the preservation of the processed documents, registers and reporting for a specified period, but not less than three years, is carried by the authorized body (official), who manages the business, or the owner in accordance with the law and founding documents.

Методика виконання практичних завдань**Methodology of performing practical tasks****Завдання 1.****Task 1.**

Навести приклад заповнення головної книги (у частині, що стосується рахунку 30 «Готівка») за умови застосування меморіально-ордерної форми бухгалтерського обліку. При заповненні головної книги можна використовувати будь-які довільні номери рахунків, що можуть кореспондувати з рахунком 30 «Готівка», при цьому слід зробити записи у головній книзі не менше ніж на 10 дат та здійснити необхідні розрахунки (підрахувати обороти, визначити залишки).

Give an example of filling out the general ledger (in the part related to account 30 "Cash") under the condition of using the memorial-order form of accounting. When filling out the general ledger, you can use any arbitrary account numbers that may correspond to account 30 "Cash", while you should make entries in the general ledger for at least 10 dates and make the necessary calculations (calculate turnover, determine balances).

Таблиця 7.1

Table 7.1

**Головна книга
General ledger**

**Рахунок 30 «Готівка»
Account 30 "Cash"**

Дебет
Debit

Дата Date	№ меморіального ордера memorial order no	Кредит рахунків Credit of accounts					Дата Date
		31 «Рахунки в банках» 31 "Bank accounts"	37 «Розрахунки з різними дебіторами» 37 "Settlements with various debtors"	70 «Дохід від реалізації» 70 "Revenues from sales"	і т. д. etc.	Разом In total	
Сальдо на 01.01 Balance as of 01.01							
...							
	Оборот Turnover						
Сальдо 01.02 Balance as of 01.02							

Кредит
Credit

Дата Date	№ меморіального ордера memorial order no	Дебет рахунків Debit of accounts					Разом In total
		31 «Рахунки в банках» 31 "Bank accounts"	66 «Розрахунки з оплати праці» 66 "Payroll settlements"	92 «Адміністративні витрати» 92 "Administrative expenses"	і т. д. etc.		
	Оборот Turnover						

Приклад виконання завдання 1:

An example of performance of task 1:

Головна книга (у частині, що стосується рахунку 30 «Готівка») може бути заповнена так (див. далі).

The general ledger (in the part relating to account 30 "Cash") can be filled in as follows (see below).

Таблиця 7.2

Table 7.2

**Головна книга
General ledger**

**Рахунок 30 «Готівка»
Account 30 "Cash"**

Дебет
Debit

Дата Date	№ меморіального ордера memorial order no	Кредит рахунків Credit of accounts					Разом In total	Дата Date
		31 «Рахунки в банках» 31 "Bank accounts"	37 «Розрахунки з різними дебіторами» 37 "Settlements with various debtors"	70 «Дохід від реалізації» 70 "Revenues from sales"	і т. д. etc.			
Сальдо на 01.01 Balance as of 01.01							150	
3.01	1	19 500				19 500	07.01	
4.01	2			7 800		7 800	10.01	

12.01	9		900			900	14.01
...							
Оборот Turnover		19 500	900	7 800		28 200	
Сальдо 01.02 Balance as of 01.02						350	

Кредит
Credit

Дата Date	№ меморіального ордера memorial order no	Дебет рахунків Debit of accounts					Разом In total
		31 «Рахунки в банках» 31 "Bank accounts"	66 «Розрахунки з оплати праці» 66 "Payroll settlements"	92 «Адміністративні витрати» 92 "Administrative expenses"	і т. д. etc.		
07.01	3	1 200					1 200
10.01	7			300			300
14.01	12		19 000				19 000
18.01	13			7 500			7 500
...							
Оборот Turnover		1 200	19 000	7 800			28 000

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Що таке обліковий реєстр?
1. What is an accounting register?
2. Як класифікують облікові реєстри?
2. How are accounting registers classified?
3. Види облікових реєстрів.
3. Types of accounting registers.
4. Перерахуйте способи виправлення помилок в облікових реєстрах.
4. List the methods of correcting errors in accounting registers.
5. Які ви знаєте форми бухгалтерського обліку?
5. What forms of accounting do you know?
6. Сутність меморіальних ордерів.
6. The essence of memorial orders.
7. Сутність меморіально-ордерної форми.
7. The essence of the memorial order form.

8. Сутність журнальної форми.
8. The essence of the journal form.

9. Як можна організувати облік на підприємстві?
9. How can you organize accounting at the enterprise?

Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу
Topics of tasks for in-depth study of the course

1. Застосування журнально-ордерної форми бухгалтерського обліку.
1. Application of the journal-order form of accounting.
2. Застосування спрощеної форми бухгалтерського обліку.
2. Application of a simplified form of accounting.
3. Застосування автоматизованої форми бухгалтерського обліку.
3. Application of an automated form of accounting.

Тема 8. Облік грошових коштів та фінансових інвестицій
Topic 8. Accounting of cash and financial investments

Пояснення за темою:

Explanation by topic:

Порядок ведення касових операцій регламентується Положенням про ведення касових операцій в національній валюті, затв. Постановою НБУ за № 148 від 29.12.2017 р. (з наступними змінами) (далі – Положення № 148).

The procedure for conducting cash transactions is regulated by the Regulations on conducting cash transactions in national currency, approved NBU Resolution No. 148 dated December 29, 2017 (as amended) (hereinafter - Regulation No. 148).

Згідно з п. 4 розділу II Положення № 148 суб'єкти господарювання, які відкрили поточні рахунки в банках і зберігають на цих рахунках свої кошти, здійснюють розрахунки за своїми грошовими зобов'язаннями, що виникають у господарських відносинах, у безготівковій формі, а також у готівковій формі з дотриманням обмежень та в порядку, установленому законодавством України.

Pursuant to clause 4 of Section II of Regulation No. 148, business entities that have opened current accounts with banks and stored their funds in these accounts make payments on their monetary liabilities arising from economic relations in a non-cash form, as well as in cash in compliance with the restrictions and in accordance with the procedure established by the legislation of Ukraine.

Суб'єкти господарювання здійснюють розрахунки готівкою між собою і з фізичними особами через касу як коштами, одержаними як готівкова виручка, так і коштами, одержаними із банків.

Business entities make cash payments with each other and with individuals through the cash desk, both through cash received as proceeds and received from banks.

Приймання готівки в касу проводиться за прибутковим касовим ордером (додаток 2), підписаним головним бухгалтером або особою, уповноваженою керівником установи/підприємства.

Acceptance of cash at the cash desk is made on an income cash order (Annex 2), signed by the chief accountant or a person authorized by the head of the institution / enterprise.

До прибуткових касових ордерів можуть додаватися документи, які є підставою для їх складання.

Income cash orders can be accompanied by documents that are the basis for their preparation.

Документи на видачу готівки підписуються керівником і головним бухгалтером або особою, уповноваженою керівником.

Documents for cash withdrawal are signed by the head and the chief accountant or by a person authorized by the head.

Видача готівки фізичним особам, яких немає в штатному розписі установи/підприємства, проводиться за видатковими касовими ордерами, що виписуються окремо на кожну особу, або за окремою видатковою відомістю.

Disbursement of cash to non-staff members of the institution / enterprise shall be made on the basis of expenditure cash orders issued separately for each person or on a separate spending register.

Приймання одержаної з банку готівки в касу та видача готівки з каси для здавання її до банку оформляються відповідними касовими ордерами (прибутковим або видатковим) з відображенням такої касової операції в касовій книзі.

Acceptance of cash received from the bank to the cash desk and issuance of cash from the cash desk for handing it over to the bank shall be executed by appropriate cash orders (income or expenditure) with the display of such cash transaction in the cash book.

Касова книга - документ установленої форми, що застосовується для здійснення первинного обліку готівки в касі.

Cash book is a document of the established form, which is used for the initial accounting of cash at the cash desk.

Кожна установа/підприємство (юридична особа), що має касу, веде одну касову книгу для обліку операцій з готівкою в національній валюті (без урахування кас відокремлених підрозділів).

Each institution / enterprise (legal entity) that has a cash desk maintains one cash book for accounting of cash transactions in national currency (excluding the cash desks of separate units).

Відокремлені підрозділи установ/підприємств, які проводять операції з приймання готівки за продажу продукцію (товари, роботи, послуги) з оформленням її прибутковим касовим ордером, а також з видачі готівки на виплати, пов'язані з оплатою праці, виробничі (господарські) потреби, інші операції з оформленням їх видатковими касовими ордерами і відомостями, ведуть касову книгу.

Separate units of institutions / enterprises that carry out operations of accepting cash for sold products (goods, works, services) with registration of its income cash order, as well as issuing cash for payments related to wages, production (economic) needs, other operations with registration of their cash orders and registers, keep a cash book.

Аркуші касової книги нумеруються та прошнуровуються, опечатуються відбитком печатки, за наявності її в установі/на підприємстві.

The cash book sheets are numbered and laced up, sealed with a print of the seal, if available at the establishment / company.

Кількість аркушів у касовій книзі засвідчуються підписами керівника і головного бухгалтера установи/підприємства.

The number of sheets in the cash book shall be certified by the signatures of the manager and chief accountant of the institution / enterprise.

Записи в касовій книзі здійснюються у двох примірниках.
The entries in the cash book are made in two copies.

Виправлення в касовій книзі не допускаються.
Corrections to the cash book are not allowed.

Касир щоденно в кінці робочого дня підсумовує операції за день, виводить залишок готівки в касі на початок наступного дня і передає до бухгалтерії як звіт касира другі примірники, що є відривною частиною аркуша касової книги (копію записів у касовій книзі за день), з прибутковими і видатковими касовими ордерами під підпис у касовій книзі.

At the end of the working day, the cashier sums up the day's transactions, displays the cash on hand at the beginning of the next day, and submits to the accounting department as a cashier's report the second copies, which are the tear-off part of the cash book sheet (a copy of the cash book entries per day), and income and expenditure cash orders under signature in the cash book.

Для узагальнення інформації про наявність і рух готівки призначено активний рахунок 30 «Готівка».

An active account 30 «Cash» is assigned to summarize information on cash availability and movement.

Рахунок 30 "Готівка" має такі субрахунки:
Account 30 «Cash» has the following sub-accounts:

301 "Готівка в національній валюті"
301 "National currency cash"

302 "Готівка в іноземній валюті"
302 "Foreign currency cash"

За дебетом рахунку 30 "Готівка" відображається надходження грошових коштів у касу підприємства, за кредитом - виплата грошових коштів із каси підприємства.

The debit of account 30 "Cash" reflects the receipt of cash at the cash desk of the enterprise, the credit - the payment of cash from the cash desk of the enterprise.

На підприємствах, де працюють операційні каси (продаж квитків, оплата послуг зв'язку, обмін валюти тощо) відкриваються субрахунки "Готівка в національній валюті в операційній касі" та "Готівка в іноземній валюті в операційній касі".

Enterprises where operating cash desks work (ticket sales, payment for telecommunication services, currency exchange, etc.) are opened sub-accounts "National currency cash at the operating cash desks" and "Foreign currency cash at the operating cash desks".

Рахунок 30 "Готівка" кореспондує за дебетом з кредитом рахунків: 31 "Рахунки в банках", 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками", 37 "Розрахунки з різними дебіторами", 50 "Довгострокові позики", 60 "Короткострокові позики", 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками", 66 "Розрахунки за виплатами працівникам", 68 "Розрахунки за іншими операціями", 70 "Доходи від реалізації" тощо.

Account 30 "Cash" corresponds to the debit with the credit of accounts: 31 "Accounts in banks", 36 "Settlements with buyers and customers", 37 "Settlements with various debtors", 50 "Long-term loans", 60 "Short-term loans", 63 "Settlements with suppliers and contractors", 66 "Settlements on payments to employees", 68 "Settlements for other operations", 70 "Revenue from sales" and more.

Рахунок 30 "Готівка" кореспондує за кредитом з дебетом рахунків: 31 "Рахунки в банках", 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками", 37 "Розрахунки з різними дебіторами", 60 "Короткострокові позики", 61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями", 63

"Розрахунки з постачальниками та підрядниками", 65 "Розрахунки за страхуванням", 66 "Розрахунки за виплатами працівникам", 67 "Розрахунки з учасниками", 68 "Розрахунки за іншими операціями", 92 "Адміністративні витрати" тощо.

Account 30 "Cash" corresponds to the credit with the debit of accounts: 31 "Accounts in banks", 36 "Settlements with buyers and customers", 37 "Settlements with various debtors", 60 "Short-term loans", 61 "Current debt on long-term debt" 63 "Settlements with suppliers and contractors", 65 "Insurance payments", 66 "Settlements on payments to employees", 67 "Settlements with participants", 68 "Settlements for other operations", 92 "Administrative expenses" and more.

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

На початок дня залишок готівки у касі підприємства, відображений за дебетом рахунку 30 «Готівка», становив 1000 грн. Протягом дня на підприємстві були здійснені операції, наведені в таблиці 1.

At the beginning of the day, the balance of cash in the company's cash desk, reflected in the debit of account 30 "Cash", amounted to UAH 1,000. During the day, the operations listed in Table 1 were carried out at the enterprise.

Необхідно:

Required:

1) Відобразити наведені у таблиці операції бухгалтерськими проводками із зазначенням суми операції.

1) Display the transactions listed in the table with accounting entries indicating the amount of the transaction.

2) Біля номерів кореспондуючих рахунків або субрахунків написати їх назви (назву рахунку 30 «Готівка» писати не потрібно).

2) Write their names next to the numbers of corresponding accounts or subaccounts (the name of account 30 "Cash" does not need to be written).

3) Визначити залишок готівки у касі підприємства станом на кінець дня.

3) Determine the balance of cash in the company's cash desk as of the end of the day.

Таблиця 8.1

Table 8.1

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account				Сума, грн Amount, UAH
		Дт	Dr.	Кт	Cr.	
1.	Отримано у касу гроші з розрахункового рахунку - 20 000 грн. Money has been received at the cash desk from the current account - UAH 20,000.					
2.	Погашено покупцем заборгованість за короткостроковим векселем шляхом внесення готівки в касу – 5 000 грн.					

	<p>The debt on the short-term bill of exchange was repaid by the buyer by depositing cash in the cash desk - UAH 5,000.</p>			
3.	<p>Отримано до каси кошти від покупців за раніше реалізовані продукцію, роботи, послуги - 8 000 грн.</p> <p>Money has been received at the cash desk from customers for previously sold products, works, services - UAH 8,000.</p>			
4.	<p>Внесено до каси невикористані підзвітні суми працівником підприємства – 1 000 грн.</p> <p>An employee of the enterprise paid unused amounts to the cash desk - UAH 1,000.</p>			
5.	<p>Надійшла у касу готівка від реалізації продукції, робіт та послуг підприємства та відображено відповідні доходи – 22 000 грн.</p> <p>Cash from the sale of the company's products, works and services arrived in the cash desk, and the relevant revenues (income) was reflected - UAH 22,000.</p>			
6.	<p>Надійшли у касу гроші як пеня, штрафи, неустойки, сплачені іншими підприємствами в результаті невиконання ними договірних зобов'язань та відображено відповідні доходи – 7 000 грн.</p> <p>The cash desk received money as penalties, fines, paid by other enterprises as a result of their non-fulfillment of contractual obligations, and the corresponding revenues (income) was reflected - 7,000 hryvnias.</p>			
7.	<p>Одержано до каси готівкою дивіденди та відображено відповідні доходи – 2 000 грн.</p> <p>Dividends were received in cash in the cash desk and corresponding income was displayed - UAH 2,000.</p>			
8.	<p>Відображено придбання цінних паперів інших підприємств (довгострокові фінансові інвестиції) та відображено сплату готівки за них – 14 000 грн.</p>			

	The acquisition of securities of other enterprises (long-term financial investments) is reflected and the payment of cash for them is reflected - UAH 14,000.			
9.	Внесено на розрахунковий рахунок готівку із каси – 30 000 грн. Cash from the cash desk was deposited into the current account - UAH 30,000.			
10.	Видано з каси працівнику готівку на відрядження – 10 000 грн. Cash was issued to the employee for a business trip - UAH 10,000.			

**Приклад виконання завдання 1:
An example of performance of task 1:**

Таблиця 8.2
Table 8.2

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
1.	Отримано у касу гроші з розрахункового рахунку - 20 000 грн. Money has been received at the cash desk from the current account - UAH 20,000.	30	31 "Рахунки в банках" "Accounts in banks"	20 000
2.	Погашено покупцем заборгованість за короткостроковим векселем шляхом внесення готівки в касу – 5 000 грн. The debt on the short-term bill of exchange was repaid by the buyer by depositing cash in the cash desk - UAH 5,000.	30	34 "Короткострокові векселі одержані" "Short-term bills of exchange received"	5 000
3.	Отримано до каси кошти від покупців за раніше реалізовані продукцію, роботи, послуги - 8 000 грн. Money has been received at the cash desk from customers for previously sold products, works, services - UAH 8,000.	30	36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" "Settlements with buyers and customers"	8 000

4.	<p>Внесено до каси невикористані підзвітні суми працівником підприємства – 1 000 грн. An employee of the enterprise paid unused amounts to the cash desk - UAH 1,000.</p>	30	372 "Розрахунки з підзвітними особами" "Settlements with accountable persons"	1 000
5.	<p>Надійшла у касу готівка від реалізації продукції, робіт та послуг підприємства та відображено відповідні доходи – 22 000 грн. Cash from the sale of the company's products, works and services arrived in the cash desk, and the relevant revenues (income) was reflected - UAH 22,000.</p>	30	70 "Доходи від реалізації" "Revenues from sales"	22 000
6.	<p>Надійшли у касу гроші як пеня, штрафи, неустойки, сплачені іншими підприємствами в результаті невиконання ними договірних зобов'язань та відображено відповідні доходи – 7 000 грн. The cash desk received money as penalties, fines, paid by other enterprises as a result of their non-fulfillment of contractual obligations, and the corresponding revenues (income) was reflected - 7,000 hryvnias.</p>	30	71 "Інший операційний дохід" "Other operating income"	7 000
7.	<p>Одержано до каси готівкою дивіденди та відображено відповідні доходи – 2 000 грн. Dividends were received in cash in the cash desk and corresponding income was displayed - UAH 2,000.</p>	30	73 "Інші фінансові доходи" "Other financial income"	2 000
8.	<p>Відображено придбання цінних паперів інших підприємств (довгострокові фінансові інвестиції) та відображено сплату готівки за них – 14 000 грн. The acquisition of securities of other enterprises (long-term financial investments) is reflected and the payment of cash for them is reflected - UAH 14,000.</p>	14 "Довгострокові фінансові інвестиції" "Long-term financial investments"	30	14 000
9.	<p>Внесено на розрахунковий рахунок готівку із каси – 30 000 грн. Cash from the cash desk was deposited into the current account - UAH 30,000.</p>	31 "Рахунки в банках" "Accounts in banks"	30	30 000

10.	Видано з каси працівнику готівку на відрядження – 10 000 грн. Cash was issued to the employee for a business trip - UAH 10,000.	372 "Розрахунки з підзвітними особами" "Settlements with accountable persons"	30	10 000
-----	--	--	----	---------------

Залишок готівки у касі підприємства станом на кінець дня становить:

$1\ 000 + 20\ 000 + 5\ 000 + 8\ 000 + 1\ 000 + 22\ 000 + 7\ 000 + 2\ 000 - 14\ 000 - 30\ 000 - 10\ 000 =$
12 000 грн.

The balance of cash in the cash desk of the enterprise as of the end of the day is:

$1,000 + 20,000 + 5,000 + 8,000 + 1,000 + 22,000 + 7,000 + 2,000 - 14,000 - 30,000 - 10,000 =$
12,000 UAH.

Завдання 2.

Task 2.

Підприємство «Десна» купило 10 000 штук акцій підприємства «Бета» за ціною 50 грн. за акцію на загальну суму 500 000 грн. Номінальна вартість однієї акції становить 40 грн. За надані послуги, пов'язані з придбанням цих акцій, підприємство «Десна» нарахувало і перерахувало комісійну винагороду посереднику у сумі 20 000 грн.

The enterprise "Desna" bought 10,000 shares of the enterprise "Beta" at a price of UAH 50 per share for the total amount of UAH 500,000. The nominal value of one share is UAH 40. For the services provided related to the acquisition of these shares, the Desna company calculated and transferred a commission fee to the intermediary in the amount of UAH 20,000.

Собівартість поточних фінансових інвестицій (акцій) становить:

$10\ 000 \times 50 + 20\ 000 = 520\ 000$ грн.

The cost of current financial investments (shares) is:

$10,000 \times 50. + 20,000 = 520,000.$

Поточні фінансові інвестиції (придбані акції) відображаються у підприємства за дебетом рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції» (див. табл. 4).

Current financial investments (purchased shares) are reflected in the enterprise as a debit to account 35 "Current financial investments" (see Table 4).

Таблиця 8.3

Table 8.3

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
1.	Відображено перерахування з поточного рахунку коштів за акції та їх оприбуткування на баланс The transfer of funds from the current account for shares and their posting to the balance sheet is displayed			
2.	Нараховано комісійну винагороду на користь посередника за надані послуги,			

	пов'язані з придбанням акцій, та включено суму винагороди до собівартості фінансової Інвестиції A commission fee was charged in favor of the intermediary for the services provided related to the purchase of shares, and the amount of the fee was included in the cost of financial investments			
3.	Перераховано на користь посередника суму комісійної винагороди The amount of the commission fee was transferred in favor of the intermediary			

Необхідно:**Required:**

Відобразити наведені операції бухгалтерськими проводками із зазначенням суми операції.
Display the above operations with accounting entries indicating the amount of the operation.

Приклад виконання завдання 2:**An example of performance of task 2:**

Таблиця 8.4
Table 8.4

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
1.	Відображено перерахування з поточного рахунку коштів за акції та їх оприбуткування на баланс The transfer of funds from the current account for shares and their posting to the balance sheet is displayed	35 «Поточні фінансові інвестиції» "Current financial investments"	31 «Рахунки в банках» "Accounts in banks"	500 000
2.	Нараховано комісійну винагороду на користь посередника за надані послуги, пов'язані з придбанням акцій, та включено суму винагороди до собівартості фінансової Інвестиції A commission fee was charged in favor of the intermediary for the services provided related to the	35 «Поточні фінансові інвестиції» "Current financial investments"	685 «Розрахунки з іншими кредиторами» "Settlements with other creditors"	20 000

	purchase of shares, and the amount of the fee was included in the cost of financial investments			
3.	Перераховано на користь посередника суму комісійної винагороди The amount of the commission fee was transferred in favor of the intermediary	685 "Розрахунки з іншими кредиторами" "Settlements with other creditors"	31«Рахунки в банках» "Accounts in banks"	20 000

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Що таке каса?
1. What is a cash desk?
2. Що таке ліміт залишку готівки в касі?
2. What is the cash balance limit?
3. Які вимоги та обмеження висуваються до підприємств при готівкових розрахунках через касу?
3. What requirements and restrictions are imposed on enterprises for cash payments through the cash register?
4. Які документи використовуються для документального оформлення операцій із готівковими коштами?
4. What documents are used for documentation of cash transactions?
5. Які документи необхідно подати до банківської установи для відкриття поточного рахунку?
5. What documents must be submitted to a bank to open a current account?
6. Які існують форми безготівкових розрахунків?
6. What are the forms of non-cash payments?
7. Які документи використовуються для документального оформлення безготівкових розрахунків?
7. What documents are used for documentation of non-cash payments?
8. Які рахунки призначені для обліку коштів?
8. What accounts are intended for accounting of funds?
9. Що таке фінансові інвестиції?
9. What are financial investments?

**Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу
Topics of tasks for in-depth study of the course**

1. Обмеження, які передбачені законодавством України для готівкових розрахунків.
1. Restrictions provided by the legislation of Ukraine for cash settlements.

2. Порядок ведення касової книги.
2. Procedure for keeping a cash book.
3. Порядок оформлення касових операцій.
3. Procedure for registration of cash transactions.

Тема 9. Облік дебіторської заборгованості

Topic 9. Accounts receivable accounting

Пояснення за темою:

Explanation by topic:

Основним нормативним документом, що визначає методологічні принципи формування інформації про дебіторську заборгованість у бухгалтерському обліку та її розкриття у фінансовій звітності є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 10 «Дебіторська заборгованість», де зазначено, що дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на визначену дату.

The main normative document that defines the methodological principles for the formation of accounts receivable information in accounting and its disclosure in the financial statements is National regulation (standard) of accounting (NR(S)A) 10 "Accounts receivable", which states that accounts receivable - the amount of debt owed by the debtors to the enterprise at the specified date.

До дебіторів належать юридичні і фізичні особи, що у результаті минулих подій заборгували підприємству визначені суми коштів чи еквівалентів інших активів.

Debtors include legal entities and individuals who, as a result of past events, owe to the enterprise certain amounts of funds or equivalents of other assets.

Дебіторська заборгованість включає всі вимоги підприємства до інших юридичних і фізичних осіб щодо грошей, товарів чи послуг.

Accounts receivable include all claims of the enterprise to other legal and natural persons regarding money, goods or services.

Операції називаються товарними операціями, якщо мова йде про оплату продукції (яка має натурально-речову форму), робіт та послуг.

Transactions are called commodity transactions when it comes to payment for products (which have a natural, physical form), works and services.

Тобто товарна дебіторська заборгованість виникає внаслідок звичайної операційної діяльності підприємства, яке може передбачити продаж товарів, виконання робіт чи (та) надання послуг.

That is, trade receivables arise as a result of the normal operating activities of an enterprise, which may involve the sale of goods, the performance of works or (and) the provision of services.

Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» дебіторська заборгованість класифікується за термінами її погашення на поточну та довгострокову.

According to National regulation (standard) of accounting 10 "Accounts receivable", accounts receivable are classified according to the terms of their repayment for the current and long-term.

Поточна дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, що виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Current Accounts Receivable - the amount of accounts receivable that arises during the normal operating cycle or will be repaid within twelve months of the balance sheet date.

Довгострокова дебіторська заборгованість - сума дебіторської заборгованості, що не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Long-term Accounts Receivable - the amount of accounts receivable that does not occur during the normal operating cycle and will be repaid after twelve months from the balance sheet date.

За довгостроковою дебіторською заборгованістю з часом відбувається природний процес переходу в короткострокову, оскільки рано чи пізно строк погашення такої дебіторської заборгованості (у повному обсязі або частково) стає менше дванадцяти місяців з дати балансу.

With long-term receivables, the natural process of going into the short-term takes place over time, because sooner or later the maturity of such receivables (in full or in part) becomes less than twelve months from the balance sheet date.

Оцінка довгострокової дебіторської заборгованості та відображення її в балансі підприємства згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» визначається наступним чином: довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються відсотки, відображається в балансі за її теперішньою вартістю.

The estimation of long-term accounts receivable and their reflection in the balance sheet of the enterprise in accordance with National regulation (standard) of accounting 10 "Accounts receivable" is defined as follows: long-term accounts receivable, on which interest is accrued, are reflected in the balance sheet at their present value.

Визначення теперішньої вартості залежить від виду дебіторської заборгованості та умов її погашення.

The determination of the present value depends on the type of accounts receivable and the terms of its repayment.

Поточна дебіторська заборгованість, що виникла в результаті реалізації продукції, товарів, робіт або послуг (далі - товарів) на умовах наступної оплати, оцінюється за первісною вартістю.

Current receivables arising from the sale of products, goods, works or services (hereinafter referred to as goods) on a subsequent payment basis are estimated at historical cost (initial cost).

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» справедлива вартість – це сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими й незалежними сторонами.

In accordance with National regulation (standard) of accounting 19 "Business combinations" the fair value is the amount at which an asset can be exchanged or a liability paid as a result of a transaction between knowledgeable, interested and independent parties.

Визнання дебіторської заборгованості безнадійної регулюється законодавчою базою України.

Recognition of bad debts is governed by the legislative framework of Ukraine.

В даний час статтею 71 Цивільного кодексу установлений строк позовної давності 3 роки.

Currently, Article 71 of the Civil Code sets a limitation period of 3 years.

Виникнення дебіторської заборгованості при здійсненні розрахунків з покупцями і замовниками відбувається у момент відвантаження (надання) продукції, товарів, робіт, послуг покупцям та замовникам без попередньої оплати.

The occurrence of accounts receivable when making payments to buyers and customers occurs at the moment of shipment (provision) of products, goods, works, services to buyers and customers without prepayment.

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться в розрізі кожного покупця та за кожним договором.

Analytical accounting of payments with buyers and customers is conducted in the context of each buyer and for each contract.

Для синтетичного обліку розрахунків з покупцями і замовниками передбачено рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками».

For synthetic accounting of settlements with buyers and customers, the account 36 "Settlements with buyers and customers" is provided.

По дебету рахунка відображається виникнення і збільшення дебіторської заборгованості покупців, а по кредиту відображається її списання або погашення.

The debit of the account reflects the occurrence and increase of receivables of customers, and the credit reflects its write-off or redemption.

Виникнення дебіторської заборгованості від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг відображається таким бухгалтерським записом:

The occurrence of accounts receivable from the sale of products, goods, works, services is reflected in the following accounting record:

Дт 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»
 Кт 70 «Доходи від реалізації».
 DR 36 «Settlements with buyers and customers»
 CR 70 "Revenues from sales".

Внесення готівки в касу здійснюється на підставі прибуткового касового ордеру і відображається за дебетом рахунку 30 «Готівка»:

Cash deposit at the cash desk is made on the basis of an income cash order and is displayed on the debit account 30 "Cash":

Дт 30 «Готівка»
 Кт 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками».
 DR 30 "Cash"
 CR 36 «Settlements with buyers and customers».

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

Згідно з договором купівлі-продажу підприємство «Альфа», яке є платником податку на додану вартість (ПДВ), реалізувало партію товарів (передало право власності на ці товари) підприємству «Бета» на умовах наступної оплати. Продажна вартість цих товарів становить 200 000 грн., крім того ПДВ 40 000 грн., ціна з ПДВ 240 000 грн. Наступного дня після отримання цих товарів підприємство «Бета» перерахувало підприємству «Альфа» за отримані товари 180 000 грн., у тому числі ПДВ 30 000 грн.

According to the sales contract, the "Alfa" enterprise, which is a value added tax (VAT) payer, sold a batch of goods (transferred ownership of these goods) to the "Beta" enterprise on the terms of subsequent payment. The selling price of these goods is UAH 200,000, in addition, VAT is UAH 40,000,

the price including VAT is UAH 240,000. The next day after receiving these goods, the "Beta" enterprise transferred to the "Alfa" enterprise UAH 180,000 for the goods received, including VAT of UAH 30,000.

Відповідно до договору про надання послуг підприємство «Альфа» реалізувало на умовах наступної оплати послуги з ремонту обладнання підприємству «Сигма», що підтверджується Актом здавання-приймання наданих послуг. Вартість послуг становить 50 000 грн., крім того ПДВ 10 000 грн., ціна з ПДВ 60 000 грн. Через три дні після підписання Акту здавання-приймання наданих послуг підприємство «Сигма» перерахувало за ці послуги 48 000 грн., у тому числі ПДВ 8 000 грн.

In accordance with the contract for the provision of services, the "Alfa" enterprise implemented equipment repair services to the "Sigma" enterprise on the conditions of subsequent payment, which is confirmed by the Act of delivery and acceptance of the provided services. The cost of services is UAH 50,000, in addition, VAT is UAH 10,000, the price with VAT is UAH 60,000. Three days after the signing of the Act of delivery and acceptance of the services provided, the Sigma enterprise transferred UAH 48,000 for these services, including VAT of UAH 8,000.

Крім того, підприємство «Альфа» перерахувало попередню оплату 24 000 грн. у тому числі ПДВ 4 000 грн., за маркетингові послуги підприємству «Маркетолог».

In addition, the "Alfa" enterprise remitted the preliminary payment of UAH 24,000. including VAT of UAH 4,000 for marketing services to the "Marketologist" enterprise.

Таблиця 9.1
Table 9.1

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account				Сума, грн Amount, UAH
		Дт	Dr.	Кт	Cr.	
1.	Реалізовано партію товарів та відображено дохід від реалізації A batch of goods has been sold and the income from the sale has been displayed					
2.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ з вартості товарів The VAT tax liability on the value of the goods is displayed					
3.	Погашено покупцем частину заборгованості за товари Part of the debt for the goods has been repaid by the buyer					
4.	Реалізовано послуги з ремонту обладнання та відображено дохід від реалізації Equipment repair services have been implemented and income from the implementation has been reflected					
5.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ з вартості послуг The VAT tax liability on the					

	value of services is reflected			
6.	Погашено покупцем частину заборгованості за послуги Part of the debt for services has been repaid by the buyer			
7.	Перераховано попередню оплату за маркетингові послуги The advance payment for marketing services is listed			
8.	Відображено суму ПДВ з вартості маркетингових послуг до отримання від продавця послуг податкової накладної The amount of VAT on the cost of marketing services before receiving a tax invoice from the seller of services is displayed			
9.	Відображено податковий кредит з ПДВ з вартості маркетингових послуг (отримано від продавця податкову накладну, зареєстровану в Єдиному реєстрі податкових накладних) The VAT tax credit for the cost of marketing services is displayed (a tax invoice registered in the Unified Register of Tax Invoices was received from the seller)			

Необхідно:**Required:**

- 1) Відобразити у обліку підприємства «Альфа» наведені в умові прикладу операції.
- 1) To display in the accounting of the "Alfa" enterprise the operations given in the condition of the example.
- 2) Біля номерів кореспондуючих рахунків або субрахунків написати їх назви.
- 2) Write their names next to the numbers of corresponding accounts or subaccounts.
- 3) Визначити суму дебіторської заборгованості, яка залишилася непогашеною у підприємства «Альфа» після проведення наведених в умові прикладу операцій.
- 3) Determine the amount of receivables that remained unpaid at the "Alfa" enterprise after the transactions specified in the example condition.

Приклад виконання завдання 1:**An example of performance of task 1:**

Таблиця 9.1
Table 9.1

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
1.	Реалізовано партію товарів та відображено дохід від реалізації A batch of goods has been sold and the income from the sale has been displayed	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" "Settlements with domestic buyers"	702 "Дохід від реалізації товарів" "Revenue from the sale of goods"	240 000
2.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ з вартості товарів The VAT tax liability on the value of the goods is displayed	702 "Дохід від реалізації товарів" "Revenue from the sale of goods"	641 "Розрахунки за податками" "Tax settlements"	40 000
3.	Погашено покупцем частину заборгованості за товари Part of the debt for the goods has been repaid by the buyer	311 "Поточні рахунки в національній валюті" "Current accounts in national currency"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" "Settlements with domestic buyers"	180 000
4.	Реалізовано послуги з ремонту обладнання та відображено дохід від реалізації Equipment repair services have been implemented and income from the implementation has been reflected	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" "Settlements with domestic buyers"	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг" "Revenue from the sale of works and services"	60 000
5.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ з вартості послуг The VAT tax liability on the value of services is reflected	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг" "Revenue from the sale of works and services"	641 "Розрахунки за податками" "Tax settlements"	10 000
6.	Погашено покупцем частину заборгованості за послуги Part of the debt for services has been repaid by the buyer	311 "Поточні рахунки в національній валюті" "Current accounts in national currency"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" "Settlements with domestic buyers"	48 000
7.	Перераховано попередню оплату за маркетингові послуги The advance payment for marketing services is listed	371 "Розрахунки за виданими авансами" "Settlements for issued advances"	311 "Поточні рахунки в національній валюті" "Current accounts in national currency"	24 000
8.	Відображено суму ПДВ з вартості маркетингових послуг до отримання від продавця послуг податкової накладної	644/1 «Податковий кредит непідтверджений» "Tax credit not confirmed"	644 "Податковий кредит" "Tax credit"	4 000

	The amount of VAT on the cost of marketing services before receiving a tax invoice from the seller of services is displayed			
9.	Відображено податковий кредит з ПДВ з вартості маркетингових послуг (отримано від продавця податкову накладну, зареєстровану в Єдиному реєстрі податкових накладних) The VAT tax credit for the cost of marketing services is displayed (a tax invoice registered in the Unified Register of Tax Invoices was received from the seller)	641 "Розрахунки за податками" "Tax settlements"	644/1 «Податковий кредит непідтверджений» "Tax credit not confirmed"	4 000

Сума дебіторської заборгованості, яка залишилася непогашеною у підприємства «Альфа» після проведення наведених в умові прикладу операцій, становить:
 $(240\,000 - 180\,000) + (60\,000 - 48\,000) + 24\,000 = \mathbf{96\,000 \text{ грн.}}$

The amount of receivables that remained unpaid at the "Alfa" enterprise after carrying out the operations specified in the condition of the example is:
 $(240,000 - 180,000) + (60,000 - 48,000) + 24,000 = \mathbf{96,000 \text{ UAH.}}$

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
 Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Коли дебіторська заборгованість може бути визнана активом?
1. When can receivables be recognized as an asset?
2. Класифікація дебіторської заборгованості.
2. Classification of receivables.
3. Оцінка дебіторської заборгованості.
3. Assessment of receivables.
4. Облік розрахунків з різними дебіторами.
4. Accounting of settlements with various debtors.
5. На якому рахунку ведеться облік розрахунків з покупцями і замовниками?
5. Which account is used to record payments with buyers and customers?
6. Якою проводкою відображається перерахування авансу виданого?
6. Which posting reflects the transfer of the issued advance?
7. На якому рахунку відображається дебіторська заборгованість підзвітних осіб?
7. On which account is the receivables of accountable persons reflected?

8. Як ведеться облік розрахунків за векселями одержаними?
8. How are accounting of payments for bills received carried out?

9. Охарактеризуйте особливості обліку розрахунків із підзвітними особами.
9. Describe the peculiarities of accounting for settlements with accountable persons.

Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу **Topics of tasks for in-depth study of the course**

1. Класифікація дебіторської заборгованості.
1. Classification of receivables.
2. Облік довгострокової дебіторської заборгованості.
2. Accounting for long-term receivables.
3. Облік розрахунків з підзвітними особами.
3. Accounting of settlements with accountable individuals.

Тема 10. Облік необоротних активів **Topic 10. Accounting for non-current assets**

Пояснення за темою: **Explanation by topic:**

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначається Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».

The methodological principles of accounting for fixed assets and other non-current tangible assets in accounting, as well as disclosure of information about them in the financial statements are determined by the National regulation (standard) of accounting (NR(S)A) 7 "Fixed Assets".

Згідно НП(С)БО 7 «Основні засоби» основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

According to NR(S)A 7 "Fixed assets" fixed assets are tangible assets held by the enterprise for the purpose of using them in the process of production or supply of goods, provision of services, leasing to other persons or to perform administrative and socio-cultural functions, expected the useful life (operation) of which is more than one year (or the operating cycle, if it is longer than a year).

Об'єкт основних засобів – це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього або окремий конструктивно відокремлений предмет, що призначений для виконання певних самостійних функцій, чи відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів одного або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно.

An item of fixed assets is a complete device with all its accessories and attachments, or a separate structurally separated object designed to perform certain independent functions, or a separate complex of structurally connected objects of the same or different purpose, having common devices,

accessories, control and a single foundation for their maintenance, so that each item can perform its functions, and the complex - some work only in the complex, not alone.

Якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів.

If an item of fixed assets consists of parts that have a different useful life (operation), then each of these parts may be recognized in accounting as a separate item of fixed assets.

Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

The acquired (created) fixed assets are credited to the balance sheet of the enterprise at initial cost (at cost).

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Initial cost is the historical (actual) cost of non-current assets in the amount of cash or fair value of other assets paid (transferred), spent to acquire (create) non-current assets.

Первісна вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів.

The initial cost of an item of fixed assets received in exchange for a similar item is equal to the residual value of the transferred item of fixed assets.

Первісна вартість об'єкта основних засобів, придбаного в обмін (або частковий обмін) на неподібний актив, дорівнює справедливій вартості переданого немонетарного активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну.

The initial value of an item of fixed assets acquired in exchange (or partial exchange) for a dissimilar asset is equal to the fair value of the transferred non-monetary asset, increased (decreased) by the amount of cash or cash equivalents transferred (received) during the exchange.

Всі витрати пов'язані з придбанням або виготовленням основних засобів: вартість придбання, витрати на транспортування, монтаж, налагодження, - накопичуються по дебету рахунку 15 «Капітальні інвестиції» та кредиту інших рахунків:

All costs associated with the acquisition or production of fixed assets - cost of acquisition, costs of transportation, installation, set-up - are accumulated on the debit account 15 "Capital investments" and credit of other accounts:

Дт 15 «Капітальні інвестиції»
DR 15 "Capital investments"

Кт 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»
CR 20 "Production inventories", 22 " Low value and fast wearing items"

Кт 372 «Розрахунки з підзвітними особами»
CR 372 «Payments with reporting persons»

Кт 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
CR 63 "Payments with suppliers and contractors"

При введенні в експлуатацію об'єкта всі витрати, що пов'язані із придбання об'єкта, списуються за кредитом рахунку 15 «Капітальні інвестиції» на відповідний субрахунок рахунку 10 «Основні засоби»:

Upon commissioning of the object, all expenses related to the acquisition of the object are written off to the credit of account 15 «Capital investments» in the corresponding sub-account of account 10 "Fixed assets":

Дт 10 «Основні засоби»
Кт 15 «Капітальні інвестиції».
DR 10 "Fixed assets"
CR 15 "Capital investments"

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначені НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи».

Methodological bases of formation in accounting of information about intangible assets and disclosure of information about them in the financial statements are defined in NR(S)A 8 "Intangible assets".

Нематеріальні активи - це немонетарні активи, які не мають матеріальної форми та можуть бути ідентифіковані.

Intangible assets are non-monetary assets that are not tangible and that are identifiable.

Синтетичний облік наявності та руху нематеріальних активів ведеться на рахунку 12 «Нематеріальні активи».

Synthetic accounting for the presence and movement of intangible assets is maintained on account 12 "Intangible assets".

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

Підприємство «Альфа» перерахувало підприємству «Бета» попередню оплату за вантажний автомобіль у сумі 360 000 грн, у тому числі податок на додану вартість (ПДВ) 60 000 грн, після чого отримало цей транспортний засіб. Інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням автомобіля та доведенням його до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою (реєстрація тощо), склали 3 000 грн (без ПДВ).

The "Alfa" enterprise transferred to the "Beta" enterprise the advance payment for the truck in the amount of UAH 360,000, including value added tax (VAT) of UAH 60,000, after which it received this vehicle. Other costs directly related to the purchase of the car and bringing it to a condition in which it is suitable for use for the intended purpose (registration, etc.) amounted to UAH 3,000 (excluding VAT).

Таблиця 10.1
Table 10.1

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
1.	Перераховано попередню оплату за вантажний автомобіль The advance payment for the truck is listed			
2.	Відображено податковий кредит із ПДВ (отримано податкову накладну, яка зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних) A VAT tax credit is displayed (a tax invoice is received, which is registered in the Unified Register of Tax Invoices)			
3.	Отримано вантажний автомобіль від постачальника Received a truck from the supplier			
4.	Відображено суму ПДВ, що пов'язана з придбанням вантажного автомобіля The amount of VAT related to the purchase of a truck is displayed			
5.	Зараховано залишки за рахунками Account balances were mutually reset			
6.	Сплачено кошти за інші витрати, пов'язані з придбанням вантажного автомобіля Funds were paid for other expenses related to the purchase of a truck			
7.	Віднесено на збільшення первісної вартості вантажного автомобіля інші витрати, пов'язані з його придбанням Other costs associated with its purchase are attributed to the increase in the initial cost of the truck			

8.	Введено вантажний автомобіль в експлуатацію A truck was put into operation			
9.	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09 на суму амортизації, що використана на капітальні інвестиції (на придбання автомобіля без урахування суми ПДВ) The balance on the off-balance sheet account 09 was reduced by the amount of depreciation used for capital investments (for the purchase of a car without taking into account the amount of VAT)			

Необхідно:**Required:**

1) Відобразити наведені в умові прикладу операції бухгалтерськими проводками із зазначенням суми операції.

1) To display the transactions given in the example condition with accounting entries indicating the amount of the transaction.

2) Біля номерів кореспондуючих рахунків або субрахунків написати їх назви.

2) Write their names next to the numbers of corresponding accounts or subaccounts.

3) Визначити первісну вартість придбаного автомобіля.

3) Determine the initial cost of the purchased car.

Приклад виконання завдання 1:**An example of performance of task 1:**

Таблиця 10.2

Table 10.2

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
1.	Перераховано попередню оплату за вантажний автомобіль The advance payment for the truck is listed	371 "Розрахунки за виданими авансами" "Settlements for issued advances"	311 "Поточні рахунки в національній валюті" "Current accounts in national currency"	360 000
2.	Відображено податковий кредит із ПДВ (отримано податкову накладну, яка зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних)	641 "Розрахунки за податками" "Tax settlements"	644 "Податковий кредит" "Tax credit not confirmed"	60 000

	A VAT tax credit is displayed (a tax invoice is received, which is registered in the Unified Register of Tax Invoices)			
3.	Отримано вантажний автомобіль від постачальника Received a truck from the supplier	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів" "Purchase (production) of fixed assets"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" "Settlements with domestic suppliers"	300 000
4.	Відображено суму ПДВ, що пов'язана з придбанням вантажного автомобіля The amount of VAT related to the purchase of a truck is displayed	644 "Податковий кредит" "Tax credit not confirmed"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" "Settlements with domestic suppliers"	60 000
5.	Зараховано залишки за рахунками Account balances were mutually reset	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" "Settlements with domestic suppliers"	371 "Розрахунки за виданими авансами" "Settlements for issued advances"	360 000
6.	Сплачено кошти за інші витрати, пов'язані з придбанням вантажного автомобіля Funds were paid for other expenses related to the purchase of a truck	377 "Розрахунки з іншими дебіторами" "Settlements with other debtors"	311 "Поточні рахунки в національній валюті" "Current accounts in national currency"	3 000
7.	Віднесено на збільшення первісної вартості вантажного автомобіля інші витрати, пов'язані з його придбанням Other costs associated with its purchase are attributed to the increase in the initial cost of the truck	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів" "Purchase (production) of fixed assets"	377 "Розрахунки з іншими дебіторами" "Settlements with other debtors"	3 000
8.	Введено вантажний автомобіль в експлуатацію A truck was put into operation	105 "Транспортні засоби" "Vehicles"	152 "Придбання (виготовлення) основних засобів" "Purchase (production) of fixed assets"	303 000
9.	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09 на суму амортизації, що використана на капітальні інвестиції (на придбання автомобіля без урахування суми ПДВ) The balance on the off-balance sheet account 09 was reduced by the amount of depreciation used for capital investments (for the purchase of a car without	09 "Амортизаційні відрахування" "Depreciation deductions"		303 000

taking into account the amount of VAT)		
--	--	--

Первісна вартість придбаного автомобіля становить **303 000 грн** (300 000 грн + 3 000 грн).
The initial cost of the purchased car is **UAH 303,000** (UAH 300,000 + UAH 3,000).

Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)

1. Розкрийте сутність основних засобів.
1. Reveal the essence of fixed assets.
2. За якими групами класифікуються основні засоби?
2. By what groups are fixed assets classified?
3. Дайте визначення поняття амортизація основних засобів.
3. Define the term depreciation of fixed assets.
4. Які причини вибуття основних засобів?
4. What are the reasons for disposal of fixed assets?
5. Охарактеризуйте особливості переоцінки основних засобів.
5. Describe the features of revaluation of fixed assets.
6. Які рахунки і документи призначені для обліку основних засобів?
6. What accounts and documents are intended for accounting of fixed assets?
7. Охарактеризуйте методи нарахування амортизації основних засобів.
7. Describe the methods of calculating depreciation of fixed assets.
8. Які рахунки використовуються для обліку зносу (амортизації) необоротних активів підприємства?
8. What accounts are used to record depreciation (amortization) of non-current assets of the enterprise?
9. Які активи належать до «Інших необоротних активів»?
9. What assets belong to "Other non-current assets"?
10. Розкрийте сутність нематеріальних активів.
10. Reveal the essence of intangible assets.

Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу
Topics of tasks for in-depth study of the course

1. Формування первісної вартості основних засобів.
1. Formation of the initial cost of fixed assets.
2. Формування первісної вартості нематеріальних активів.
2. Formation of the initial cost of intangible assets.
3. Облік вибуття основних засобів.
3. Accounting for disposal of fixed assets.

Тема 11. Облік запасів
Topic 11. Inventories accounting
Пояснення за темою:
Explanation by topic:

Методологічні засади щодо обліку запасів та відображення їх у фінансовій звітності визначені у Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

Methodological principles for accounting for inventories and their presentation in the financial statements are determined by the National regulation (standard) of accounting (NR(S)A) 9 «Inventories».

Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» запаси - це активи, які:

According to National regulation (standard) of accounting 9 «Inventories», inventories are assets that:

утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
 held for resale in the ordinary course of business;

перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
 are in the production process for the purpose of selling the product of production;

утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

are maintained for consumption in the production of products, performance of works and rendering of services, and for management of the enterprise.

Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Inventories are recognized as an asset if it is probable that the enterprise will receive in the future the economic benefits associated with its use and their value can be measured reliably.

Запаси, що надходять на підприємство, оцінюються за первісною вартістю.
 Inventories received at the enterprise are measured at cost (initial cost).

Первісною вартістю запасів, що виготовляються власними силами підприємства, визнається собівартість їх виробництва.

The initial cost of inventories made by the enterprise's own resources is recognized as the cost of production.

Первісною вартістю запасів, що придбані в обмін на неподібні виробничі запаси, визнається справедлива вартість отриманих виробничих запасів.

The initial cost of inventories acquired in exchange for dissimilar inventories is the fair value of the inventories received.

При відпуску запасів у виробництво, продажу та іншому вибутті згідно НП(С)БО 9 «Запаси» їх оцінка здійснюється за одним з таких методів:

When releasing inventories for production, sale and other disposal in accordance with NR(S)A 9 "Inventories", their valuation is carried out by one of the following methods:

ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
 the identified cost of the relevant unit of inventory;

середньозваженої собівартості;

weighted average cost;

собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
the cost of the first inbound inventory (FIFO);

нормативних затрат;
the standard cost method (regulatory costs);

ціни продажу.
the retail method (sale prices).

Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Inventories are recorded in accounting and reporting at the least of the two estimates: original cost (initial value) or net realizable value.

Чиста вартість реалізації запасів – очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Net realizable value of inventories is the estimated price of selling inventories in the ordinary course of business, less the expected cost of completion of their production and sale.

В обліку покупця надходження запасів від постачальника відображається записом:
In the buyer's accounting, the inventories receipt from the supplier is displayed by the entry:

Дт 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 28 «Товари»
Кт 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
DR 20 "Production inventories", 22 "Low value and fast wearing items", 28 «Goods»
CR 63 "Payments with suppliers and contractors"

Одночасно відображається податковий кредит з ПДВ:
VAT tax credit is displayed at the same time:

Дт 641 «Розрахунки за податками»
Кт 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
DR 641 "Tax settlements"
CR 63 "Payments with suppliers and contractors"

Відпуск запасів у виробництво та на інші господарські потреби підприємства відображається таким бухгалтерським записом:

Release of stocks for production and other economic needs of the enterprise is reflected in the following accounting record:

Дт 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут»
Кт 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»
DR 23 "Production", 91 "General production costs", 92 "Administrative expenses", 93 "Sales costs"
CR 20 "Production inventories", 22 "Low value and fast wearing items"

При передачі матеріальних цінностей з одного структурного підрозділу підприємства в інший виписується накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (ф. № М-11), яка одночасно служить документом на списання запасів в одному підрозділі та оприбуткування - в іншому, що відображається таким бухгалтерським записом:

When transferring material assets from one structural subdivision of the enterprise to another, an invoice-demand for the release (internal movement) of materials (f. No. M-11) is issued, which simultaneously serves as a document for writing off inventories in one subdivision and posting in another, which is reflected in such accounting record:

Дт 20 «Виробничі запаси»
 Кт 20 «Виробничі запаси»
 DR 20 "Production inventories"
 CR 20 "Production inventories"

Методика виконання практичних завдань
Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

Протягом місяця на підприємство «Корона», яке не зареєстроване платником податку на додану вартість (ПДВ), надійшли такі запаси:

During the month, the following supplies were received by the Korona enterprise, which is not registered as a value added tax (VAT) payer:

1) від постачальника, який не зареєстрований платником ПДВ - сировина на суму 20 000 грн.;

1) from a supplier who is not registered as a VAT payer - raw materials in the amount of UAH 20,000;

2) від постачальника, який зареєстрований платником ПДВ – купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби на суму 15 000 грн., крім того ПДВ 3 000 грн., ціна з ПДВ – 18 000 грн.;

2) from a supplier who is registered as a VAT payer - purchased semi-finished products and component products in the amount of UAH 15,000, in addition to VAT of UAH 3,000, the price including VAT is UAH 18,000;

3) запасні частини, що придбані підзвітною особою, на суму 10 000 грн.

3) spare parts purchased by the accountable person in the amount of UAH 10,000.

4) малоцінні та швидкозношувані предмети, отримані як внесок до статутного фонду від фізичної особи – учасника підприємства, на суму 25 000 грн.;

4) low-value and perishable items received as a contribution to the statutory fund from an individual - a participant of the enterprise, in the amount of UAH 25,000;

5) інші матеріали, які отримані від ліквідації об'єкта основних засобів (верстата), на суму 3 000 грн.

5) other materials obtained from the liquidation of the object of fixed assets (machine) in the amount of UAH 3,000.

6) надлишки готової продукції, виявлені при інвентаризації, на суму 1 000 грн.

6) surpluses of finished products, discovered during the inventory, in the amount of UAH 1,000.

7) товари, отримані в дарунок від фізичної особи, на суму 2 000 грн.

7) goods received as a gift from an individual in the amount of UAH 2,000.

8) товари на суму 8 000 грн., отримані підприємством як комісіонером у межах договору комісії, призначені для наступного продажу за дорученням комітента, без передачі права власності на такі товари комісіонеру.

8) goods in the amount of UAH 8,000, received by the company as a commission agent within the scope of the commission agreement, intended for subsequent sale on behalf of the principal, without transfer of ownership of such goods to the commission agent.

Таблиця 11.1

Table 11.1

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
1.	Оприбутковано сировину від постачальника, не зареєстрованого платником ПДВ Raw materials from a supplier not registered as a VAT payer were purchased			
2.	Оприбутковано купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби від постачальника, зареєстрованого платником ПДВ Purchased semi-finished products and component products from a supplier registered as a VAT payer have been registered			
3.	Оприбутковано запасні частини, придбані підзвітною особою Spare parts purchased by the accountable person have been accounted for			
4.	Оприбутковано малоцінні та швидкозношувані предмети, отримані як внесок до статутного фонду Low-value and perishable items received as a contribution to the statutory fund were sold			

5.	Оприбутковано інші матеріали, отримані від ліквідації об'єкта основних засобів Other materials obtained from the liquidation of the fixed asset object were capitalized			
6.	Оприбутковано надлишки готової продукції, виявлені при інвентаризації Surpluses of finished products discovered during the inventory are recorded			
7.	Оприбутковано товари, отримані в дарунок від фізичної особи Goods received as a gift from an individual have been recorded			
8.	Отримано підприємством як комісіонером у межах договору комісії товари та збільшено залишок на позабалансовому рахунку 024 The company received goods as a commission agent within the scope of the commission agreement and increased the balance on the off-balance sheet account 024			

Необхідно:**Required:**

1) Відобразити наведені в умові прикладу операції з оприбуткування запасів бухгалтерськими проводками із зазначенням суми операції.

1) Display the inventory posting transactions given in the example condition with accounting entries indicating the amount of the transaction.

2) Біля номерів кореспондуючих рахунків або субрахунків написати їх назви.

2) Write their names next to the numbers of corresponding accounts or subaccounts.

Приклад виконання завдання 1:**An example of performance of task 1:**

Таблиця 11.1

Table 11.1

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
1.	Оприбутковано сировину від постачальника, не зареєстрованого платником ПДВ Raw materials from a supplier not registered as a VAT payer were purchased	201 "Сировина й матеріали" "Raw materials and materials"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" "Settlements with domestic suppliers"	20 000
2.	Оприбутковано купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби від постачальника, зареєстрованого платником ПДВ Purchased semi-finished products and component products from a supplier registered as a VAT payer have been registered	202 "Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби" "Purchasable semi-finished products and component products"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" "Settlements with domestic suppliers"	18 000
3.	Оприбутковано запасні частини, придбані підзвітною особою Spare parts purchased by the accountable person have been accounted for	207 "Запасні частини" "Spare parts"	372 «Розрахунки з підзвітними особами» "Settlements with accountable persons"	10 000
4.	Оприбутковано малоцінні та швидкозношувані предмети, отримані як внесок до статутного фонду Low-value and perishable items received as a contribution to the statutory fund were sold	22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети" "Low-value and perishable items"	46 «Неоплачений капітал» "Unpaid capital"	25 000
5.	Оприбутковано інші матеріали, отримані від ліквідації об'єкта основних засобів Other materials obtained from the liquidation of the fixed asset object were capitalized	209 "Інші матеріали" "Other materials"	746 «Інші доходи» "Other revenues"	3 000
6.	Оприбутковано надлишки	26 "Готова продукція"	719 «Інші доходи від	1 000

	готової продукції, виявлені при інвентаризації Surpluses of finished products discovered during the inventory are recorded	"Finished products"	операційної діяльності» "Other income from operating activities"	
7.	Оприбутковано товари, отримані в дарунок від фізичної особи Goods received as a gift from an individual have been recorded	28 "Товари" "Goods"	718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів» "Income from freely received current assets"	2 000
8.	Отримано підприємством як комісіонером у межах договору комісії товари та збільшено залишок на позабалансовому рахунку 024 The company received goods as a commission agent within the scope of the commission agreement and increased the balance on the off-balance sheet account 024	024 "Товари, прийняті на комісію" "Goods accepted for commission"		8 000

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Наведіть визначення запасів.
1. Define inventories.
2. Наведіть класифікацію запасів.
2. Specify the classification of inventories.
3. Наведіть склад витрат, які включаються до собівартості запасів.
3. Specify the composition of costs that are included in the cost of inventories.
4. Як оцінюються запаси при їх вибутті?
4. How are inventories evaluated when they are disposed of?
5. На якому рахунку відображаються виробничі запаси?
5. On which account are production inventories displayed?
6. Яку назву має бухгалтерський рахунок 26?
6. What is the name of accounting account 26?
7. Якою проводкою відображається відпуск запасів у виробництво?
7. Which posting reflects the release of inventories to production?

8. Якою проводкою відображається списання запасів у випадку встановлення їх нестачі?
8. Which posting reflects the write-off of inventories in the event of their shortage?

9. Яку назву має бухгалтерський рахунок 28?
9. What is the name of accounting account 28?

Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу
Topics of tasks for in-depth study of the course

1. Класифікація запасів.
1. Classification of inventories.
2. Формування первісної вартості запасів.
2. Formation of the initial cost of inventories.
3. Облік вибуття основних запасів.
3. Accounting for disposal of inventories.

Тема 12. Облік зобов'язань та забезпечень
Topic 12. Accounting of liabilities and provisions

Пояснення за темою:
Explanation by topic:

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності визначено Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 11 «Зобов'язання».

Methodological principles for the formation of information about liabilities in the accounting and its disclosure in the financial statements are defined in National regulation (standard) of accounting (NR(S)A) 11 "Liabilities".

Визначення зобов'язань наводиться у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

The definition of liabilities is set out in the Law of Ukraine "On accounting and financial reporting in Ukraine" and the National regulation (standard) of accounting 1 "General Requirements for Financial Reporting".

Зобов'язання - це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

A liability is a debt of an enterprise that has arisen as a result of past events and which, in the future, is expected to reduce the resources of the enterprise embodying economic benefits.

Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення.

A liability is recognized if its valuation can be measured reliably and there is a likelihood of a reduction in future economic benefits due to redemption.

Для цілей бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на:
For accounting purposes, liabilities are divided into:

довгострокові;
long-term;

поточні;
current;

непередбачені зобов'язання;
contingencies;

доходи майбутніх періодів.
revenue of the future periods.

Поточні зобов'язання - це зобов'язання, що будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців починаючи з дати балансу.

Current liabilities are liabilities that will be repaid over the operating cycle of an entity or be repaid within twelve months from the balance sheet date.

Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.
Current liabilities are recognized in the balance sheet by the amount of repayment.

Забезпечення - зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Provision is a liability with an indefinite amount or maturity date at the balance sheet date.

Непередбачені зобов'язання - це:
Contingent liabilities are:

зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю; або

a liability that may arise from past events and whose existence will be confirmed only when one or more uncertain future events over which the enterprise does not have full control will occur or will not occur; or

теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоймовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити.

a present liability that arises from past events but is not recognized because it is unlikely that resources, embodying economic benefits, will be used to settle the liability or because the amount of the liability cannot be determined reliably.

До складу доходів майбутніх періодів включаються доходи, отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів.

Revenue of the future periods includes income from current or prior reporting periods that relate to subsequent reporting periods.

Надходження матеріальних цінностей від постачальників у бухгалтерському обліку відображається наступним чином:

The receipts of tangible assets from suppliers are reflected in accounting as follows:

Дт 20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 28 «Товари»
Кт 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

DR 20 "Production inventories", 22 "Low value and fast wearing items", 28 «Goods»

CR 63 "Payments with suppliers and contractors"

Якщо підприємство-покупець є замовником робіт або послуг, вартість одержаних робіт (послуг) списується на витрати підприємства на підставі акту приймання-передачі робіт (послуг), що відображається наступним чином:

If the buyer is the customer of the works or services, the cost of the works (services) received is written off to expenses of the enterprise on the basis of the act of acceptance / transfer of works (services), which is reflected as follows:

Дт 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут»

Кт 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

DR 23 "Production", 91 "General production costs", 92 "Administrative expenses", 93 "Sales costs"

CR 63 "Payments with suppliers and contractors"

Одночасно на підставі податкової накладної, що надійшла від постачальника, у покупця, який зареєстрований платником податку на додану вартість (ПДВ), відображається сума податкового кредиту з ПДВ, що відноситься до вартості придбаних запасів:

At the same time, on the basis of the tax invoice received from the supplier, the buyer who is registered with the payer of value added tax (VAT), displays the amount of tax credit for the VAT related to the value of purchased stocks:

Дт 641 «Розрахунки за податками»

Кт 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

DR 641 "Tax settlements"

CR 63 "Payments with suppliers and contractors"

Розрахунки з постачальниками здійснюються в основному у безготівковій формі, що відображається наступною проводкою:

The settlements with the suppliers are made mainly in the non-cash form, which is reflected by the following entry:

Дт 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»

Кт 31 «Рахунки в банках».

DR 63 "Payments with suppliers and contractors"

CR 31 "Accounts in banks"

Методика виконання практичних завдань**Methodology of performing practical tasks****Завдання 1.****Task 1.**

Підприємство «Альфа» (векселедавець) придбало у підприємства «Бета» (векселедержателя) товари на суму 60 000 грн., у тому числі ПДВ 10 000 грн. У підприємства «Бета» собівартість цих товарів становить 40 000 грн. Підприємство «Альфа» внаслідок тимчасової відсутності вільних коштів при проведенні розрахунків за товари видало простий безпроцентний вексель, а пізніше погасило його.

The "Alfa" enterprise (issuer of the promissory note) purchased from the "Beta" enterprise (the holder of the promissory note) goods in the amount of UAH 60,000, including VAT of UAH 10,000. At the "Beta" enterprise, the cost price of these goods is UAH 40,000. Due to the temporary lack of free

funds during the settlement of goods, the "Alfa" enterprise issued a simple interest-free promissory note, and later repaid it.

Таблиця 12.1

Table 12.1

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
Облік у векселедавця підприємства «Альфа» Accounting of the issuer of the bill of exchange of the "Alfa" enterprise				
1.	Оприбутковано товари Goods were purchased			
2.	Відображено суму ПДВ з вартості товарів до отримання від постачальника податкової накладної The amount of VAT on the value of the goods until receipt of the tax invoice from the supplier is displayed			
3.	Відображено податковий кредит з ПДВ з вартості товарів (отримано від постачальника податкову накладну, зареєстровану в Єдиному реєстрі податкових накладних) A VAT tax credit is displayed on the value of the goods (a tax invoice registered in the Unified Register of Tax Invoices was received from the supplier)			
4.	Видано простий безпроцентний вексель A simple interest-free promissory note was issued			
5.	Сплачено кошти та погашено простий безпроцентний вексель Funds were paid and a simple interest-free promissory note was repaid			
Облік у векселедержателя підприємства «Бета» Accounting of the promissory note holder of the "Beta" enterprise				
1.	Відображено реалізацію товарів The sale of goods is displayed			
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ Tax liabilities from VAT have			

	been accrued			
3.	Списано собівартість реалізованих товарів The cost of sold goods is written off			
4.	Отримано простий безпроцентний вексель A simple interest-free promissory note was received			
5.	Отримано кошти в погашення простого безпроцентного векселя Received funds for repayment a simple interest-free annuity			

Необхідно:

Required:

1) Відобразити наведені в умові прикладу операції бухгалтерськими проводками із зазначенням суми операції.

1) To display the transactions given in the example condition with accounting entries indicating the amount of the transaction.

2) Біля номерів кореспондуючих рахунків або субрахунків написати їх назви.

2) Write their names next to the numbers of corresponding accounts or subaccounts.

Приклад виконання завдання 1:

An example of performance of task 1:

Таблиця 12.2

Table 12.2

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
Облік у векселедавця підприємства «Альфа» Accounting of the issuer of the bill of exchange of the "Alfa" enterprise				
1.	Оприбутковано товари Goods were purchased	281 "Товари на складі" "Goods in the warehouse"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" "Settlements with domestic suppliers"	50 000
2.	Відображено суму ПДВ з вартості товарів до отримання від постачальника податкової накладної The amount of VAT on the value of the goods until receipt of the tax invoice from the supplier is displayed	644/1 «Податковий кредит непідтверджений» "Tax credit not confirmed"	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" "Settlements with domestic suppliers"	10 000
3.	Відображено податковий кредит з ПДВ з вартості	641 "Розрахунки за податками"	644/1 «Податковий кредит	10 000

	товарів (отримано від постачальника податкову накладну, зареєстровану в Єдиному реєстрі податкових накладних) A VAT tax credit is displayed on the value of the goods (a tax invoice registered in the Unified Register of Tax Invoices was received from the supplier)	"Tax settlements"	непідтверджений» "Tax credit not confirmed"	
4.	Видано простий безпроцентний вексель A simple interest-free promissory note was issued	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" "Settlements with domestic suppliers"	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті" "Short-term promissory notes issued in national currency"	60 000
5.	Сплачено кошти та погашено простий безпроцентний вексель Funds were paid and a simple interest-free promissory note was repaid	621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті" "Short-term promissory notes issued in national currency"	311 "Поточні рахунки в національній валюті" "Current accounts in national currency"	60 000
Облік у векселедержателя підприємства «Бета» Accounting of the promissory note holder of the "Beta" enterprise				
1.	Відображено реалізацію товарів The sale of goods is displayed	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" "Settlements with domestic buyers"	702 "Дохід від реалізації товарів" "Revenue from the sale of goods"	60 000
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ Tax liabilities from VAT have been accrued	702 "Дохід від реалізації товарів" "Revenue from the sale of goods"	641 "Розрахунки за податками" "Tax settlements"	10 000
3.	Списано собівартість реалізованих товарів The cost of sold goods is written off	902 "Собівартість реалізованих товарів" "Cost of goods sold"	281 "Товари на складі" "Goods in the warehouse"	40 000
4.	Отримано простий безпроцентний вексель A simple interest-free promissory note was received	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті" "Short-term bills of exchange received in national currency"	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" "Settlements with domestic buyers"	60 000
5.	Отримано кошти в погашення простого безпроцентного векселя Received funds for repayment a simple interest-free annuity	311 "Поточні рахунки в національній валюті" "Current accounts in national currency"	341 "Короткострокові векселі, одержані в національній валюті" "Short-term bills of exchange received in national currency"	60 000

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Які зобов'язання вважаються поточними?
1. What liabilities are considered current?
2. Які зобов'язання вважаються забезпеченнями?
2. What liabilities are considered provisions?
3. На якому субрахунку відображаються короткострокові кредити банків у національній валюті?
3. On which sub-account are short-term bank loans in national currency reflected?
4. На якому субрахунку відображаються відстрочені довгострокові кредити банків у національній валюті?
4. On which sub-account are deferred long-term bank loans in the national currency displayed?
5. На якому рахунку відображаються векселі видані?
5. On which account are the bills issued displayed?
6. Якою проводкою відображаються нараховані проценти за векселем, які підлягають сплаті?
6. Which posting shows accrued interest on a promissory note that is payable?
7. Яку має назву рахунок 68?
7. What is the name of account 68?
8. На якому рахунку відображаються довгострокові зобов'язання за облігаціями?
8. On which account are long-term liabilities for bonds reflected?
9. На якому субрахунку відображаються короткострокові кредити банків в іноземній валюті?
9. Which sub-account shows short-term bank loans in foreign currency?

**Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу
Topics of tasks for in-depth study of the course**

1. Облік довгострокових зобов'язань.
1. Accounting for long-term liabilities.
2. Облік забезпечень.
2. Accounting for provisions.
3. Класифікація зобов'язань.
3. Classification of liabilities.

Тема 13. Облік власного капіталу, доходів, витрат та фінансових результатів
Topic 13. Accounting of equity, revenues, expenses and financial results

Пояснення за темою:

Explanation by topic:

З моменту створення підприємства його стартовий капітал втілюється в активах, інвестованих засновниками (учасниками) і представляє собою вартість майна підприємства.

From the moment of creation of the enterprise its starting capital is embodied in the assets invested by the founders (participants) and represents the value of the property of the enterprise.

Здійснюючи підприємницьку діяльність, підприємство використовує залучені кошти, в результаті чого виникають борги.

Carrying out entrepreneurial activity, the enterprise uses the borrowed funds, resulting in debt.

Боргові зобов'язання підтверджують права і вимоги кредиторів щодо активів підприємства і мають вищий пріоритет порівняно з вимогами власників.

Debt obligations confirm the rights and claims of creditors regarding the assets of the enterprise and have a higher priority than the requirements of the owners.

Тому власний капітал визначається як різниця між активами підприємства і його зобов'язаннями.

Therefore, equity is defined as the difference between an entity's assets and its liabilities.

Основним елементом власного капіталу є зареєстрований капітал - це сума, що зареєстрована в установчих документах як сукупність внесків (часток, акцій за номінальною вартістю, пайових внесків) засновників (учасників) підприємства.

The main element of equity is the registered capital - the amount, which is registered in the constituent documents as a set of contributions (shares, shares at par value, unit contributions) of the founders (participants) of the enterprise.

Зареєстрований капітал буває статутним і пайовим.

Registered capital is authorized and unit capital.

Статутний капітал – це сума, що зареєстрована в установчих документах як сукупність внесків засновників (учасників) підприємства.

Authorized capital is the amount registered in the constituent documents as the aggregate contributions of the founders (participants) of the enterprise.

Формування статутного капіталу за рахунок внесків засновників (учасників) фіксується в засновницьких документах підприємства.

The formation of the authorized capital at the expense of the contributions of the founders (participants) is recorded in the founding documents of the enterprise.

Пайовий капітал - це сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розмішених у товаристві для здійснення його господарсько-фінансової діяльності.

Unit capital is a collection of funds of individuals and legal entities, voluntarily placed in a company for carrying out its economic and financial activities.

Сума, яка на дату реєстрації підприємства заявлена, але фактично не внесена засновниками, представляє собою неоплачений капітал підприємства.

The amount claimed at the date of incorporation but not actually paid by the founders represents the unpaid capital of the enterprise.

Рахунок 40 "Зареєстрований (пайовий) капітал" призначено для обліку та узагальнення інформації про стан і рух статутного й іншого зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства відповідно до законодавства і установчих документів, а також внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу.

Account 40 "Registered (unit) capital" is intended for accounting and summarizing of information on the status and movement of the authorized and other registered capital, the unit capital of the enterprise in accordance with the legislation and constituent documents, as well as contributions to the declared but not yet registered share capital.

За кредитом рахунку 40 "Зареєстрований (пайовий) капітал" відображається збільшення зареєстрованого і пайового капіталу, а також надходження внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу, за дебетом відображається його зменшення (вилучення).

The credit of account 40 "Registered (unit) capital" shows the increase of the registered and unit capital, as well as the receipt of contributions to the declared but not registered authorized capital, the debit shows its decrease (withdrawal).

На субрахунку 401 "Статутний капітал" відображається статутний капітал господарських товариств, державних і комунальних підприємств.

The subaccount 401 "Authorized capital" reflects the authorized capital of commercial companies, state and communal enterprises.

За кредитом субрахунку 401 "Статутний капітал" відображається збільшення статутного капіталу, за дебетом - його зменшення (вилучення).

The credit of subaccount 401 "Authorized Capital" reflects the increase in the authorized capital, the debit - its decrease (withdrawal).

Облік резервного капіталу ведеться на рахунку 43 «Резервний капітал».

The reserve capital accounting is kept on account 43 "Reserve capital".

Нерозподілений прибуток – це частина чистого прибутку, що не була розподілена між акціонерами, учасниками підприємства або використана на інші цілі, які не суперечать вимогам чинного законодавства.

Retained earnings are a portion of net income that has not been distributed to shareholders, participants of the enterprise or used for other purposes that do not contravene the requirements of applicable law.

Для узагальнення інформації про формування і використання фінансових результатів господарської діяльності підприємства використовується рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

The account 44 "Retained earnings (uncovered losses)" is used to summarize information about the formation and use of financial results of an enterprise's business activities.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доходи – збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

In accordance with NR(S)A 1 "General requirements for financial reporting" income is an increase in economic benefits in the form of an inflow of assets or a decrease in liabilities, which lead to an increase in equity (with the exception of an increase in capital at the expense of owners' contributions).

Для обліку доходів у бухгалтерському обліку призначені рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності». За кредитом цих рахунків відображається виникнення доходів та їх збільшення, а за дебетом - їх зменшення та списання доходів на фінансові результати.

Accounts of class 7 "Revenues and results of activity" are designated for recording income in accounting. The credit of these accounts shows the occurrence of income and their increase, and the debit - their decrease and write-off of income to financial results.

Визначення терміну «витрати» наведено у Національному Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», згідно якого витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

The definition of the term "expenses" is given in the National regulation (standard) of accounting 1 "General requirements for financial reporting", according to which expenses are a decrease in economic benefits in the form of disposal of assets or an increase in liabilities that lead to a decrease in equity (with the exception of reduction of capital due to its withdrawal or distribution by owners).

Для обліку витрат призначені рахунки класу 9 "Витрати діяльності". За дебетом рахунків цього класу відображаються суми витрат, за кредитом - списання суми витрат у кінці звітного року або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати».

Accounts of class 9 "Expenses of activity" are intended for cost accounting. The debit of the accounts of this class shows the amount of expenses, the credit - the debiting of the amount of expenses at the end of the reporting year or every month to account 79 "Financial results".

Для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства призначено рахунок 79 «Фінансові результати».

Account 79 "Financial results" is designated for recording and summarizing information on the financial results of the enterprise.

За кредитом рахунку 79 "Фінансові результати" відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом - суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток.

The credit of account 79 "Financial results" shows the amounts in the order of closing the income accounting accounts, the debit - the amounts in the order of closing the expense accounting accounts, as well as the due amount of accrued income tax.

Методика виконання практичних завдань

Methodology of performing practical tasks

Завдання 1.

Task 1.

У таблиці наведено операції, які впливають на результат операційної діяльності підприємства.

The table shows operations that affect the result of the enterprise's operational activity.

Таблиця 13.1

Table 13.1

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account				Сума, грн Amount, UAH
		Дт	Дг.	Кт	Сг.	
1	Реалізовано готову продукцію Finished products are sold					

2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ Tax liabilities from VAT have been accrued			
3	Списана собівартість реалізованої продукції The cost of finished products sold has been written off			
4	Реалізовано послуги з ремонту обладнання Implemented equipment repair services			
5	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ Tax liabilities from VAT have been accrued			
6	Списана собівартість реалізованих послуг The cost of implemented services is written off			
7	Списано безнадійну кредиторську заборгованість Bad debts were written off			
8	Оприбутковано надлишки готової продукції, виявлені при інвентаризації Surpluses of finished products discovered during the inventory are recorded			
9	Нараховано амортизацію на основні засоби загальногосподарського (адміністративного) призначення Depreciation has been charged on fixed assets of general economic (administrative) purpose			
10	Нараховано амортизацію на основні засоби, що використовуються для збуту продукції та послуг Depreciation is charged on fixed assets used for the sale of products and services			
11	Відображено курсову різницю за іноземною валютою, яка знаходиться на рахунку підприємства The exchange rate difference in foreign currency, which is on the company's account, is displayed			

12	Віднесено на фінансовий результат суми в порядку закриття рахунків обліку доходів Amounts are attributed to the financial result in the order of closing income accounting accounts			
13	Віднесено на фінансовий результат суми в порядку закриття рахунків обліку витрат Amounts are attributed to the financial result in the order of closing the cost accounting accounts			
14	Визначено фінансовий результат операційної діяльності та списано сальдо з субрахунку 791 на відповідний субрахунок до рахунку 44 The financial result of operational activity was determined and the balance was debited from subaccount 791 to the corresponding subaccount to account 44			

Необхідно:**Required:**

1) На підставі даних, наведених у таблиці, визначити результат операційної діяльності підприємства та відобразити його на субрахунку 791 «Результат операційної діяльності».

1) Based on the data given in Table, determine the result of the enterprise's operational activity and display it on subaccount 791 "Result of operational activity".

2) Визначений фінансовий результат операційної діяльності (прибуток або збиток) списати з субрахунку 791 на відповідний субрахунок до рахунку 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)".

2) The determined financial result of operational activity (profit or loss) should be written off from sub-account 791 to the corresponding sub-account to account 44 "Retained earnings (uncovered losses)".

3) Біля номерів кореспондуючих рахунків або субрахунків написати їх назви.

3) Write their names next to the numbers of corresponding accounts or subaccounts.

Приклад виконання завдання 1:**An example of performance of task 1:**

Таблиця 13.2
Table 13.2

№	Зміст господарських операцій Content of business transactions	Кореспондуючий рахунок Corresponding account		Сума, грн Amount, UAH
		Дт Dr.	Кт Cr.	
1	Реалізовано готову продукцію Finished products are sold	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" "Settlements with domestic buyers"	701 "Дохід від реалізації готової продукції" "Revenue from the sale of finished products"	60 000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ Tax liabilities from VAT have been accrued	701 "Дохід від реалізації готової продукції" "Revenue from the sale of finished products"	641 "Розрахунки за податками" "Tax settlements"	10 000
3	Списана собівартість реалізованої продукції The cost of finished products sold has been written off	901 "Собівартість реалізованої готової продукції" "Cost of sold finished products"	26 "Готова продукція" "Finished products"	35 000
4	Реалізовано послуги з ремонту обладнання Implemented equipment repair services	361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями" "Settlements with domestic buyers"	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг" "Revenue from the sale of works and services"	36 000
5	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ Tax liabilities from VAT have been accrued	703 "Дохід від реалізації робіт і послуг" "Revenue from the sale of works and services"	641 "Розрахунки за податками" "Tax settlements"	6 000
6	Списана собівартість реалізованих послуг The cost of implemented services is written off	903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг" "Cost of realized works and services"	23 "Виробництво" "Production"	20 000
7	Списано безнадійну кредиторську заборгованість Bad debts were written off	631 "Розрахунки з вітчизняними постачальниками" "Settlements with domestic suppliers"	717 "Дохід від списання кредиторської заборгованості" "Income from writing off accounts payable"	5 000
8	Оприбутковано надлишки готової продукції, виявлені при інвентаризації Surpluses of finished products discovered during the inventory are recorded	26 "Готова продукція" "Finished products"	719 «Інші доходи від операційної діяльності» "Other income from operating activities"	2 000
9	Нараховано амортизацію на основні засоби загальногосподарського (адміністративного)	92 "Адміністративні витрати" "Administrative expenses"	131 "Знос основних засобів" "Depreciation of fixed assets"	1300

	призначення Depreciation has been charged on fixed assets of general economic (administrative) purpose			
10	Нараховано амортизацію на основні засоби, що використовуються для збуту продукції та послуг Depreciation is charged on fixed assets used for the sale of products and services	93 "Витрати на збут" "Sales costs"	131 "Знос основних засобів" "Depreciation of fixed assets"	400
11	Відображено курсову різницю за іноземною валютою, яка знаходиться на рахунку підприємства The exchange rate difference in foreign currency, which is on the company's account, is displayed	945 "Втрати від операційної курсової різниці" "Loss from operational exchange rate difference"	312 "Поточні рахунки в іноземній валюті" "Current accounts in foreign currency"	300
12	Віднесено на фінансовий результат суми в порядку закриття рахунків обліку доходів Amounts are attributed to the financial result in the order of closing income accounting accounts	701 "Дохід від реалізації готової продукції" "Revenue from the sale of finished products"	791 "Результат операційної діяльності" "Result of operational activity"	50 000
		703 "Дохід від реалізації робіт і послуг" "Revenue from the sale of works and services"		30 000
		717 "Дохід від списання кредиторської заборгованості" "Income from writing off accounts payable"		5 000
		719 «Інші доходи від операційної діяльності» "Other income from operating activities"		2 000
13	Віднесено на фінансовий результат суми в порядку закриття рахунків обліку витрат Amounts are attributed to the financial result in the order of closing the cost accounting accounts	791 "Результат операційної діяльності" "Result of operational activity"	901 "Собівартість реалізованої готової продукції" "Cost of sold finished products"	35 000
			903 "Собівартість реалізованих робіт і послуг" "Cost of realized works and services"	20 000
			92 "Адміністративні витрати"	1300

			"Administrative expenses"	
			93 "Витрати на збут" "Sales costs"	400
			945 "Втрати від операційної курсової різниці" "Loss from operational exchange rate difference"	300
14	Визначено фінансовий результат операційної діяльності та списано сальдо з субрахунку 791 на відповідний субрахунок до рахунку 44 The financial result of operational activity was determined and the balance was debited from subaccount 791 to the corresponding subaccount to account 44	791 "Результат операційної діяльності" "Result of operational activity"	441 "Прибуток нерозподілений" "Retained earnings"	30 000

**Завдання для самоконтролю (перелік контрольних питань)
Tasks for self-control (list of control questions)**

1. Коли визнається дохід у бухгалтерському обліку?
1. When is revenue recognized in accounting?
2. Які надходження від інших осіб не визнаються доходами?
2. What receipts from other persons are not recognized as revenues?
3. Які доходи входять до складу інших операційних доходів?
3. What revenues are included in other operating incomes?
4. Які витрати входять до складу інших витрат?
4. What expenses are included in other expenses?
5. Дайте визначення терміну «прибуток».
5. Define the term "profit".
6. Дайте визначення терміну «збиток».
6. Define the term "loss".
7. На якому рахунку відображаються доходи від реалізації?
7. On which account are sales revenues reflected?
8. На якому рахунку відображаються загальновиробничі витрати?
8. On which account are general production costs reflected?
9. На якому субрахунку визначається результат фінансових операцій?
9. On which sub-account is the result of financial transactions determined?

Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу Topics of tasks for in-depth study of the course

1. Облік капіталу у дооцінках.
1. Accounting for capital in write-ups.
2. Облік фінансових доходів.
2. Accounting of financial revenues.
3. Облік фінансових витрат.
3. Accounting of financial expenses.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.05.99 № 137 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text>
2. Витрати: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>
3. Вплив змін валютних курсів: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>
4. Вплив інфляції: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2002 № 147 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0269-02#Text>
5. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
6. Запаси: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>
7. Зобов'язання: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>
8. Дебіторська заборгованість: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 № 237 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>
9. Дохід: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
10. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підруч. Київ: ЦУЛ, 2020. 630 с.
11. Нематеріальні активи: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.99 № 242 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
12. Основні засоби: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

13. Оренда: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 № 181 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text>
14. Об'єднання підприємств: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.07.99 № 163 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text>
15. Онищенко В. О., Бондар М. І., Дубовая В. В. Облік у зарубіжних країнах: підруч. Київ: ЦУЛ, 2021. 576 с.
16. Податок на прибуток: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>
17. Прибуток на акцію: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 16.07.2001 № 344 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0647-01#Text>
18. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>
19. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (із змінами). Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>
20. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 № 996-XIV. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
21. Фінансові інвестиції: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 № 91 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text>
22. Фінансові інструменти: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 № 559 (із змінами). База даних «Законодавство України». ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text>

Допоміжна:

1. Гура Н. О. Облік видів економічної діяльності: підруч. Київ: ЦУЛ, 2022. 282 с.
2. Занько Б. М. Бухгалтерський облік як джерело інформації для обчислення рентної плати за спеціальне використання води. Збалансоване природокористування. 2018. № 1. С. 39–43.
3. Занько Б. М. Проблемні аспекти накопичення в обліку інформації щодо об'єктів та баз оподаткування для обчислення місцевих податків і зборів. «Економіка та суспільство»: Електронне наукове фахове видання. Вип. 19. Мукачєво: Мукачівський державний університет, 2018. С. 1266-1271.
4. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах інтеграційних процесів: монографія. Осмятченко В. О., Шара Є. Ю., Сторожук Т. М. та ін. Ірпінь: Університет ДФС України. 2016. 414 с.
5. Розвиток бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: монографія. Сторожук Т. М., Занько Б. М., Колісник О. П. та ін.; за заг. ред. Т.М. Сторожук. Ірпінь: УДФСУ. 2021. 256 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет:

1. Сайт Верховної Ради України: [//www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Сайт Кабінету Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
3. Сайт ЛІГА:ЗАКОН: <http://www.liga.net>
4. Сайт Міністерства фінансів України: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Сайт Державної податкової служби України: <https://tax.gov.ua/>

Міжнародні видання:

1. Arnold G., Kyle S. Intermediate Financial Accounting. Volume 1. Edited by Athabasca University, 2016.
2. Bieg B. Payroll Accounting. 17 edition. South-Western Publishing Co., 2017.